

GLASOVA Panorama

KRANJ, 7. JULIJA 1962 — LETO II STEVILKA 26

MARATONSKA DIRKA

● Zadnje dni junija se je v Nancyju začela največja kolesarska dirka naših dni:

Jacques Anquetil je doslej na tej največji dirki zmagal že dvakrat. Če bo tudi tokrat, se bo pridružil »legendarnima« Philippu (Belgija) in Bobetu (Francija), ki sta uspela po trikrat obleči rumeno majico »tours«.

TOUR DE FRANCE — zadnja pred polstoletnim jubilejem.

Na startu 49. »tours« se je tokrat zbralo 150 profesionalnih kolesarjev Evrope, ki bodo v 22 etapah prevozili 4.274 kilometrov po Franciji, Belgiji in Luxemburgu; svaja kolesa bodo pognali celo 2800 metrov visoko.

In kdo so favoriti za bajne nagrade. Pravijo, da je najnevarnejši tekmeec ostalim 28-letni Francoz Anquetil. Morda mu tokrat utegneja prekrizati račune zahodni Nemeec Alfigg, svetovni šampion Rik van Looy ali zmagovavec Gira d'Italia Baldini.

Jutri bo ta popularna bohinjska prireditev spet privabila v Bohinj velike množice ljudi, če le vreme ne bo preveč muhasto. Nekateri si

NA KMEČKI OHCETI BODO BOHINJCI PRIKAZALI TUDI STARE NARODNE PLESE

SVATOVSKA POLKA V BOHINJU

● Nocoj bomo vasovali pod Skalco ● Ali se bo Janez pripeljal pod Mickino okno z mopedom in v dežnem plašču? ● Na jutrnji kmečki ohceti v Bohinju pričakujejo dober obisk, če ne bo deževalo

● Vse življenje v Bohinju je bilo včasih tesno povezano z živinorejo in planšarstvom. Danes ni več tako. ● Bohinj je danes predvsem »turistični pojem«. Kravji bal in kmečka ohceti včasih nista bili turistični prireditvi, kot sta danes.

Kravji bal je bil pastirski praznik. Jeseni, ko so se planšarji vrnili s planin, so se zbrali v kmečki hiši ali v gostilni, se povseli, ocenili živino, podelili nagrade najboljšim tropom, najstarejši planšar pa je vsem oznanil ljubezen, ki se je spletla med mladim majerjem in majerico preko leta v planini. Ohceti je bila o pustu. Prava kmečka bohinjska ohceti je bila z vsemi ceremonijami, ki jih že dolga stoletja pozna gorenjski kmet. Vse se je odvijalo po nezapisanih ljudskih predpisih, vse ob pravem času, nič ni smelo manjkati, ne narodnih noč, ne krofov in vina, pa tudi zibelke in skrinje med bala ne.

Čas pa prinaša iz dneva v dan nove spremembe v človekovo življenje. Stari običaji izginjajo, pojavljajo pa se nove navade, nove potrebe, nove zahteve. Turizem v Bohinju zahteva prireditve, ki privabijo v gostilne, restavracije in hotele čimveč ljudi. Pa je spet oživila kmečka ohceti — toda zdaj ne več pozimi, ker takrat ni toliko turistov. Prestavili so jo na začetek julija, na začetek glavne sezone, ko je v Bohinju toplo in lepo in ko imajo ljudje čas hoditi na izlete.

Jutri bo ta popularna bohinjska prireditev spet privabila v Bohinj velike množice ljudi, če le vreme ne bo preveč muhasto. Nekateri si

bodo ogledali, kako sta se v kranjsko klobaso na terasi busnim podjetjem, pa tudi starih časih vzela Janez in hotela Jezero. In vsem bo vsem obiskovavcem, ki bodo Micka, drugi pa se bodo zastuženo — gostincem, turisti — preživeli prijetno nedeljo ob dovolj s steklenico piva in stičnim delavcem in avtolepem Bohinjskem jezeru.

SREČANJA Z LJUDMI

V aprilu in maju se je pri nas mudila italijanska filmska družba. Snemali so film »Upornik«, ki govori o uporuh podjarmljenih barbarov proti Rimljanom. Snemali so v Zupanovi jami, Pulju, Lavrci, Gramozni jami in v Javnih skladiščih v Ljubljani. Glavno žensko vlogo je v tem filmu upodobila Rossana Podesta, znana italijanska filmska igravka. V »Uporniku« so igrali tudi trije Kranjčani: LACI CIGOJ, TONE HOTKO in JOZE KOVACIC.

TRIJE FILMSKI MUŠKETIRJI

Zadnja dva igravca smo zaprosili za kratek razgovor:

● Bi nam lahko povedali na kakšen način ste prišli k filmu?

Film servis iz Ljubljane je sporočil v Prešernovo gledališče, da išče igravce, ki bi sodelovali v italijanskem filmu »Upornik«. Prijavili smo se. Seveda ne samo z Kranja. Tudi iz drugih krajev je prišlo precej ljudi. Upanje, da bi bili sprejeti je bilo majhno. Po desetih dneh pa smo že dobili povabilo za snemanje.

● Ste besedilo govorili v italijanščini ali slovenščini?

Tovariš Kovacič, ki je v filmu upodobil Rimljana Farris, je na to vprašanje takole odgovoril.

V Italijanščini, vendar bodo film kljub temu sinhronizirali v italijanščino in francoščino.

● Kako ste se znašli prvič pred filmsko kamero? Tovariš Hotko, ki je zaigral poglavarja barbarov Tora, je pojasnil:

Spočetka sem se s težavo znašel, vendar sem se pod strokovnim vodstvom vživel v svojo vlogo in je bilo snemanje prav zanimivo.

ZAPORNNIK Z O T O K A

- Skupina tujih advokatov, ki zastopajo kongoškega voditelja Gizenga,
- je zahtevala posredovanje svetovne organizacije, saj obstaja sum, da
- Gizenga ni več živ. Notranji minister kongoške vlade pa trdi, da je
- zapornik z otoka Balambembe živ in pri »čvrstem« zdravju.
- Kaj je resnica?
- Prinašamo izveček iz razgovora, ki ga je imel sovjetski novinar z Gi-
- zengo na otoku Balambembe.

OTOK TRDNJAVA

Visoko zidovje iz železo-betona in zarjaveti topovi so bili edino znamenje,

GLOBUS

● CHAPLINOV NASLEDNIK

Pred kratkim je Charlie Chaplin pripovedoval svojemu najboljšemu prijatelju napake, ki jih je v nekem spisu napravil sin znamenitega filmskega igralca in komika. Chaplinov naslednik je svoj spis takole napisal: Jež, lastovke in žabe so zelo koristne živali, ker pomagajo vrtnarjem žreti mrčes.»

● GALSKI HUMOR

General de Gaulle se ne pojavlja veliko v javnosti. Toda njegove duhovitosti na sestankih vlade in v razgovorih z obiskovanci pridejo med ljudi. Njegov humor je sarkastičen, suh, oster in pristno galski. Minister Foyer mu je pred kratkim poročal o svojem obisku v Volti v Zahodni Afriki: »Predsednik Yameogo je katoličan in predlaga v Afriki zvezo držav, ki bi jih vezalo krščanstvo. Predlagal je ustanovitev afriške federacije pod vodstvom boga.»

Pri teh besedah je bil inist» prekinjen. General de Gaulle je samo hladno pripomnil: »In ni predsednik predvidel nobene druge kandidature?«

● NASPROTJE

Ko se je pred kratkim profesor Antonio Segni kot četrti predsednik Italijanske republike preselil v Quirial, sedež poglavarja države v Rimu, so njegovo selitev počastili s 101 topovskim strelom. Minister Taviani, ki je bil na slovesnosti, je pripomnil: »Koliko hrupa za take mirnega človeka!«

da smo v vojaški trdnjavi. — Skozi gosto grmovje smo prišli na poljano, na kateri je bila velika hiša z opazovalnico na strehi. Pred hišo je bilo nekaj vojakov in časnikov. Hiša je bila obda z bodočo žico.

Počakali smo kakšnih pet minut in potem so nas pekljali v sobo v srednjem delu

Rekli so.

»Zbirka predsodkov, ki jo povsod imenujejo filozofija, je lahko koristna samo, če se ne imenuje filozofija.«

Bertrand Russell, angleški filozof

»V vsaki življenjski dobi je žena vedno pripravljena pred mozem igrati neumnico.«

Elsa Maxwell, ameriška novinarka

»Vsem cenzorjem je ideal tiskanje takih knjig, ki jih nihče ne bi bral.«

Giovani Guaresci, italijanski satirik

»Vem, da so predsedniku Kennedyju všeč ljudje s svojimi idejami.«

Konrad Adenauer, zahodnonemški kancler

»Ne moremo se strinjati z Združenimi narodi, ker ne moremo sodelovati z zločinom in nemoralo.«

Naslov uvodnika največjega portugalskega časopisa »Diario de Noticias«

»Mi nismo želeli postati svetovni prvaki v nogometu, ampak svetovni prvaki v gostoljubnosti.«

Juan Goni, predsednik španskega komiteja za svetovno prvenstvo

»Imam izobrazbo, ki je potrebno igravki — znam se podpisati na pogodbi.«

Jayne Mansfield, ameriška filmska igravka

»Kdor v evropskih upravnih ne verjame v čudeže, ni realista.«

Walter Hallstein, predsednik komisije za evropsko gospodarsko skupnost

BIVSI PODPREDSEDNIK
VLADE GIZENGA, ZAPORNIK
OTOKA BALAMBEMBE

hiše. Dve železni postelji, ena stražarjeva, druga Gizengina, mala miza in trije stoli.

Gizenga je sedel na postelji pred mizo, na kateri sta bili dve knjigi in nekaj pol papirja.

Velikokrat sem videl Gizenga in sedaj mi je najprej padlo v oči, kako strašno se je spremenil, odkar sem ga zadnjič videl na leopoldvillskem letališču. Gizenga mi je ostal v spominu s črno tesno obleko, z belo srajco in kravat, gladko obrat in urejen. Zdaj je imel brado, preprosto odpeto srajco in sobne copate — to je bilo vse, kar je straža pustila zaporniku. Na obrazu mu je prevladovala bledeca, ki je prihajala do izraza kljub temni koži. Bil je suh.

Besede, ki jih je izrekel uslužbenec državne varnosti, da bi mu pojasnil naš obisk, niso mogle zabrisati zadrege. Gizenga se ni trudil, da bi jo zakril.

BREZ KRIVDE KRIV

Ne zanikujem — je takoj spregovoril Gizenga — da me ta obisk preseneča, ker sem se že navadil na zaporniško življenje, postopki oblasti in straže pa so me povsem prepričali, da z menoj ravna jo kot z zločincem.

Potem je povedal svoje vznemirjenje zaradi postopka oblasti, ki mu ne dovoljuje zdravniške oskrbe.

— Presenečen sem nad tem, da mi že nekaj časa ne pošiljajo zdravniška — kljub obljubam oblasti. Moj hišni zdravnik je celo v zaporu. — Prošnje za zdravniško pomoč ostanejo brez odgovora.

Ko sem mu postavil vprašanje, če mu je obtožnica že vročena in kakšna je njena vsebina, je Gizenga odkrito in odločno dejal:

— Nobena obtožnica mi do sedaj še ni bila vročena. Moja poslanska imuneteta je grobo prekršena. To, kar mi očitajo, je neosnovano in želel bi se zagovarjati pred domom, v katerega me je izvolil kongoški narod. Želim samo eno, da pred parlamentom razložim vse, česar me dolžijo, da bi kongoška in svetovna javnost lahko izvedela resnico, če sem kriv ali ne. Pripeljali so me v to trdnjavo. Mislim, da so nezakonito ravnali. Zahtevam, da mi sporočijo obtožbe in mi pojasnijo, v čem je moja krivda.

BREZ OBTOŽBE SE NE MOREM BRANITI

Gizenga je bil razburjen, ko je odgovarjal na vprašanje, kakšen stik ima s svetom. Imajo ga v najstrožji osamitvi. Edina zveza s svetom je majhni tranzistor, ki pa se večkrat pokvari.

Ocenite sami, poslal sem nekaj pism na sedež Združenih narodov, vendar so vsa pisma ostala brez odgovorov. Menim, da je takšen postopek varnostne službe nezakonit in nepravilen. Nič drugače bi ne mogel razložiti prošnje, da mi dovolijo obisk žene in matere. Tudi to je prevara.

Povedal je, da so oblasti poklicale ženo iz Jugoslavije z obljubo, da ji bodo dovolile, da bo skrbela zame. Ko je pripotovala iz Jugoslavije, so obljubo prekršili. Zdaj sta žena in mati brez osnovnih sredstev za preživljanje.

Nemogoče je trdnjavo Balambembe pristojevali med letovišča, kot so to hoteli nekateri pojasniti, da bi zavarali svetovno in kongoško javnost. V parlamentu so o

tem glasno govorili. Poglejte to močvirje polno komarjev! Lepo letovišče! Ne vem, komu me bodo izročili jutri. Morda Portugalcem v roke.

Pri slovesu je Gizenga dejal:

— Napišite ljudem, da postopek proti meni pristojevam za samovoljo in kršitev osnovnih človeških pravic. — Sporočite resnico o mojem položaju.

Križem po svetu

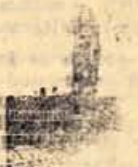
Pariz

Sedemdesletni predsednik Francije Charles de Gaulle si je pred kratkim želel pregledati pljuča. Pri pregledu so ugotovili, da je general previsok za normalni rentgenski aparat in bi pregled lahko opravili, če bi de Gaulle klečel. Pr. svet so odložili, ker v Franciji ni zdravnik, ki bi generalu ukazal, naj poklekne pred aparat.

London

V manevrih britanskega vojnega ladjevja je vojna ladja Berfield izgubila svoje sidro. Ko so preiskali morskodno na ršini ene milje, so našli 8 sider, težkih več kot tri tone, več verig, na katere so pritrjena sidra, jeklene vrvi in deset velikih rez za torpeda. Samo sidra vojne ladje niso našli.

Ottawa

Kanadske oblasti so razpisale tiralice za velikim številom »izgubljenih mož«. — Razlog je v štednji vlade, da iz državnega proračuna pristoje 300.000 dolarjev, kolikor znaša pomoč ženam, ki so jih možje zapustili in pustili nepreskrbljene.

Posmrtna zmaga maršala Suvorova

Leningrad brez spomenikov slavnih ruskih vojskovodij ne bi bil Leningrad. Vsakemu obiskovavcu najraje pokažejo spomenik slavnega vojskovodje Suvorova, ki predstavlja Marsa-boga vojne. Med vsemi spomeniki v zadnji vojni samo ta spomenik ni bil zaščiten. Mimo njega so odhajali vojaki na leningrajsko bojišče. Pri povojnem pregledu so ugotovili, da spomenik med vojno ni bil niti enkrat zadet. Leningrajčani pravijo, da je razen šestdesetih zmag v svojem življenju dobil Suvorov še eno po smrti, in sicer v zadnji vojni. Tako vojskovodji Suvorovu pripisujejo 61 zmag. Brez zmage je ostal le ob prehodu Alp.

Najstarejša zgradba v Leningradu je Petropavlovska trdnjava zgrajena v letih 1703 do 1704. Njena posebna znamenitost je vitki zvonik, ki je visok 123,5 m. V 19. stoletju so trdnjavo spremenili v carske zapore. V njih so bili zaprti »dekabristi« in mnogi napredni ljudje, med njimi tudi pisatelj Maksim Gorki.

MESTO CUDEŽEV IN LEPOT

Leningrad ima tudi slavno pomorsko preteklost; v spomin na to so zgradili v beneškem slogu spomenik pomorskih zmag — v dva ogromna valja so po vsaki pomorski zmagi vzdali nos premagane ladje.

Pot nas je vodila mimo »Nikolskega sabora«. Po pripovedovanju vodnika je to tretja največja cerkev na svetu, v njej je prostora za 14 tisoč ljudi. Graditelji cerkve so zaradi slabega terena pred gradnjo zabili v tla 24.000 pilotov. Laže si boste predstavljali njeno razkošnost, če povem, da so za zlatarska dela porabili nad 400 kg čistega zlata. Zvonik te cerkve, ki je sedaj muzej, je visok 102 metra. Poleg cerkve stoji hotel »Astoria«. Med vojno so Nemci med obleganjem mesta že natisnili vabila za banket v tem hotelu. Teh vabil niso nikoli rabili. K čiščenju in urejevanju mesta in hotela so prišli brez vabil kot vojni jetniki.

Spomenik carju Petru Velikemu, ki ga je v letu 1782 dala postaviti carica Katarina, stoji na Trgu dekabristov. Trg se imenuje po prvih revolucionarjih, ki so na tem trgu decembra 1825. leta izvedli prvo revolucijo, ki pa se je končala z njihovim porazom.

Na trgu Marsa — boga vojne je grobnica revolucionarjev iz leta 1917. Pred spomenikom, na katerem so vklepane besede »ne poznam imen herojev borb, ki za svobodo kri so darovali«, gorj večni ogenj. V bližini trga stoji дворец carja Pavla. V zli slutnji, da ga bodo ubili, ni upal prebivati v Zimskem dvorcu, zato je dal zgraditi nov дворец. Na trgu je pred dvorcem vežbala njegova garda, zato je sam car ta prostor imenoval trg Marsa. —

Slutnje carja Pavla niso varale; že po 40 dneh bivanja v novem gradu, so ga zahrbtno umorili.

RDEČI BLISK NA PROGI PROTI MOSKVI

Opeljali smo se tudi na enourni izlet izven mesta, na ogled majhnega mesta Puškinovo. Tam je živel in delal veliki ruski pesnik Puškin. Mestece je polno parkov in dvorcev Katarine Ruske; ti so polni kipov in vodometov. Ob velikem umetnem jezeru so čolnarne, na jezeru pa veliko število čolnov s turisti, ki množično obiskujejo ta kraj. V dvorcu poleg jezera je bila odprta razstava izdelkov široke potrošnje. Tam sem ponovno opazil nekatere, za nas nerazumljive razlike v cenah. Konfekcijska moška obleka je dvakrat dražja kot hladilnik za manjše gospodinjstvo, modernj ženski čevlji našega ali madžarskega izvora pa stanejo toliko kot sesavec za prah.

Zadnji postanek v Leningradu je bil na »moskovskem kolodvoru«. Spremljevalcem iz Leningrada smo iskreno zagotovili, da nam je bilo mesto všeč. Po obliki vtisov in precejšnji utrujenosti smo v udobnih spalnih vagonih hitro zaspali in se v spanju vozili proti Moskvi.

Prebudili smo se v lepem sončnem jutru, vlak je še vedno s precejšnjo brzino vozil po lepi pokrajini. Vedno znova se je menjala okolica; brezovi nasadi, polja, vasi in industrijski kraj. Spočiti in dobro razpoloženi smo po devetih urah vožnje in več kot 600 prevoženih kilometrih, prispeli v Moskvo. Moskva s Kremljem, Rdečim trgom, Mavzolejem in drugimi zanimivostmi me je že od nekdaj mikala, bolj kot katerokoli mesto na zapadu. — Poskušal bom opisati kar smo videli in doživeli.

MRAVLJIŠČE Z ŽIVIMI LJUDMI

Na železniški postaji nas je že čakal avtobus, ki nas je takoj odpeljal v hotel. Vodnik nam je priporočil, naj se držimo skupine, v Moskvi se je namreč lahko izgubiti, če pa se slučajno kdo izgubi, naj se oglasi pri prvem miličniku in povpraša, kje imajo postajališča avtobusi, ki vozijo na progi 85. Ta proga gre namreč mimo starega botaničnega vrta in hotela »Ostankinovo«, kjer smo stanovali v bloku »B«. Hotel zavzema

stavbe cele četrti in stoji izven mestnega centra.

Moskva zavzema površino 87.500 ha, na tem ogromnem prostoru živi več kot 6 milijonov prebivalcev, z bližnjo okolico vred pa šteje 7.200.000 ljudi. Mesto se izredno hitro širi in bo v prihodnje, po pripovedovanju vodnika, dobilo 160.000 novih stanovanj letno. Kakor pred dnevi v Leningradu, tako so nas tudi v Moskvi najprej odpeljali na ogled podzemeljske železnice. »Metro« je bil izročen prometu 1935, vendar so ga potem gradili še naprej, tako je bila leta 1938 zgrajena železniška postaja Majakovskega. Med vojno pa je bila zgrajena Novokuzenska. V velike dvorane te postaje so bile evakuirane umetnosti leningrajskih muzejev, ko je grozila nevarnost, da pridejo v roke Nemcev. Po vojni v letu 1952 sta bili zgrajeni še doslej največja Komsomolska (dolga je 195 m) in Beloruska. Vsaka od teh postajnih dvoran je lepo opremljena. Tako na primer postajo »Revolucija« krasijo 40 kipov, ki predstavljajo vse sloje prebivalstva v revoluciji. Vsaka postaja ima centralno dvorano in od križišča ali prehoda odvisno še stranske. Med vojno so te dvorane služile tudi za zaklonišče in kot sejne dvorane tudi vrhovnemu sovjetu in centralnemu komiteju. Moskovski »Metro«, ki je razpleten globoko pod zemljo v skupni dolžini 80 km, ima več kot 50 železniških postaj. Po njihovih podatkih se vsak dan prevozi po teh železniških progah več kot 3 milijone ljudi. Lahko si mislimo, kako to razbremenijo cestni promet. V letu 1954 so na vhodih vgradili še kontrolne

avtomate. V tak avtomat vežeš 5 kopejk, če hočeš, greš naprej, v nasprotnem primeru pa se vhod zapre ti pred teboj.

STADION NEVERJETNE RAZSEŽNOSTI

Izstopili smo ob stadionu Lenina. To je največji moskovski stadion, ki zavzema površino 100 ha, gradili pa so ga 11 mesecev. Stadion ima prostora za preko 100.000 gledavcev. Poleg njega stoji še stadion za športe na vodi, ki razen tekmovalcev sprejme tudi 12.000 gledavcev. Oba stadiona sta bila dograjena leta 1957.

Kosili smo vse dni v hotelu »Peking«. Hotel je opremljen v kitajskem slogu. Slike po stenah in stropih predstavljajo motive iz kitajskega ljudskega življenja. Stropni oporniki so lepo izrezljani, tudi svetilke so izdelane v obliki lampiončkov. Postrežba je bila zelo solidna, natakarjev pa skoraj za tretjino gostov.

Trg Sverdlova z vseh strani obkrožajo domovi kulture in kinodvorane. Največji med njimi je »Bolšoj teater«. Ta impozantna stavba je stara 185 let, v njej je prostora za 2300 gledavcev. Na njenem odru lahko nastopa hkrati 1500 igravcev. Ker so v tem velikem gledališču ves čas predstave, je zaposlenih 300 poklicnih igravcev in tehničnega osebja. Z drugih strani oklepajo trg še »Mali teater«, »Centralni otroški teater« in dve kino dvorani. — Moskva ima doslej 100 kino dvoran v naslednjih nekaj letih pa imajo namen zgraditi še 12 novih.

MOSKVA NIMA MIRA

Moskovski »Sovjet deputatov« stoji na trgu Sovjetov. Imenujejo ga moskovski Senolni. Pri vseh zasledanjih tega organa ostaja en sedež prazen, tudi mandat št. 1 ostaja vedno zapisan na ime Vladimir Iljič Lenin. Pred to zgradbo stoji spomenik, na konju jahajočemu Juriju Dolgorukemu, ustanovitelju Moskve. Ime Dolgorukemu so mu dali zato, ker je vse svoje življenje delal za zedinjenje vseh Rusov. Spomenik so pričeli graditi leta 1947, odkrili pa so ga leta 1953. Na nasprotni strani tega stoji inštitut Marksa-Lenina, pred njim pa spomenik Lenina — misleca, ki so ga odkrili leta 1949. V živo rdeče oploščani stavbi je muzej Leninovih rokopisov. V tem muzeju hranijo preko 30.000 rokopisov Lenina in 8000 rokopisov Marksa.

TRETTJA NAJVEČJA CERKEV NA SVETU JE CERKEV »NIKOLSKEGA SABORA«. V NJEJ JE PROSTORA ZA 14.000 LJUDI. ZA POZLATITEV ZVONIKA SO PORABILI 400 kg ČISTEGA ZLATA

Tisoč bolezní uničuje človeka

Morda je slučajno, da je danes točno 999 bolezní na svetu, zaradi katerih umirajo ljudje. Ta podatek najdemo v strokovnem poročilu, v knjigi, ki jo je pred kratkim izdala Svetovna organizacija zdravja OZN, ki ima svoj sedež v Zenevi.

Največje zlo za človeštvo je letos vsakakor malarija, za njo se zvrstijo najrazličnejše srčne bolezni, levkemija, tuberkuloza, polimielitis in gobavost. Za temi boleznimi so na vrsti različne poškodbe, kot so prvenstveno avtomobilske nesreče. Po številu bolezní lahko mirno postavimo na tretje mesto koze, kolero, influenco, tifus, trahom, venerične bolezni itd.

Do leta 1955 je imelo malarijo na svetu okoli 200 milijonov ljudi, od tega jih je umrlo okoli 2 milijona. Še danes pa je v nevarnosti za malarijo več kot 1500 milijonov ljudi na svetu. Malarijo raznaša okoli 60 vrst komarjev in bi potrebovali za uničenje le-teh nič manj kot 1700 milijonov dolarjev. Na področju uničevanja malarije so doseženi že precejšnji uspehi, zlasti v Evropi. Tako ima na primer Grčija na leto le še okoli 200 primerov malarije. Zanimiv je tudi podatek, da okoli 15 odstotkov otrok umira za malarijo v Afriki.

Zelo številne so bolezni srca. To nam potrjuje nekaj številke. V Franciji je na primer v enem letu umrlo 93.098 ljudi, medtem ko se je v Angliji ta številka v istem obdobju povečala kar na 142.274 ljudi.

Rak je bolezen, ki se je zlasti razširila v zadnjem času. Nekateri strokovnjaki celo menijo, da ima bolezen epidemijski značaj. Tako na primer Japonska in Čile raka dolgo nista poznali. Sedaj pa so v teh dveh državah zabeležili že precej primerov. In spet nekaj številke: V Franciji je za rakom leta 1959 umrlo 85.751 ljudi, v Angliji 98.761 ljudi, v Italiji 70.460 ljudi, v ZDA 260.047 ljudi itd. Najhujša bolezen krvi levkemija se zelo širi v ZDA, kjer je tudi do 7 smrtnih primerov na 100.000 prebivancev.

V tuberkulozi pridemo do razveseljivega podatka. Ta je namreč v upadanju. Tako je bilo na primer v 19 državah Evrope 1950. leta 122.786 smrtnih primerov zaradi tuberkuloze, leta 1959 pa samo še 47.718 smrtnih primerov. Po podatkih Svetovne organizacije zdravja je za gobavostjo na svetu obolelih od 12 do 15 milijonov ljudi. Kuga je skoraj popolnoma izginila. Nekaj sledov je še v Burmi. Kolera se v Ameriki ni pojavila že od leta 1911, v Evropi pa od 1923. leta. Največ primerov kole-

re je bilo 1950. leta v Afriki, in sicer 130.000 primerov.

Precejšnje zlo za človeštvo še vedno predstavljajo koze. Leta 1950 je bilo na svetu 355.208 primerov, leta 1960 pa samo še 59.478 primerov. Najleljiva bolezen oči, ki jo

imenujejo trahom, zelo razširjena je po afriških in azijskih deželah. Število obolelih je strahovito: 500 milijonov ljudi, kar predstavlja šestino vsega človeštva. Svetovna organizacija zdravja je tudi zelo zaskrbljena zaradi precejšnjega razširjanja veneričnih bolezní, zlasti sifilisa. Od drugih bolezní je najpogostejša azijska gripa. Največ smrtnih žrtev zaradi

azijske gripe je bilo prav v Aziji, kjer je precej ljudi podhranjenih.

Vendar kljub vsemu človeštvo narašča (v prometnih nesrečah izgubi vsak dan življenje 1000 ljudi) je ljudi na Zemlji vsak dan več. Rojstva prekašajo umrljivost. V 124 državah (od 216, kolikor jih je na svetu) je umrljivost padla med 1950. in 1960. letom od 10,7 na 9,3 promila.

AMERISKIH CEST NI MOGOČE PRIMERJATI Z EVROPSKIMI. ZA RAZCVIT CESTNEGA PROMETA SO TAKSNA SIROKA CESTISKA NUJNO POTREBNA. KRIZISKA SO IZPELJANA TAKO, DA NE ZAVIRAJO PROMETA. NA SLIKI JE AVTOMOBILSKA CESTA, KI SE PRIBLIŽUJE MESTNEMU SREDISCU

Svet robotov in tehničnih izumov

Kaj so zmožni napraviti elektronski možgani?

- Elektronski stroji ne delajo samo čudežev s sklepanjem in pomnjenjem, temveč rešujejo tudi že matematične naloge, za katere bi človek potreboval več stoletij, da bi jih rešil. Ti stroji so dragocen pripomoček posameznikom, trgovini in gospodarstvu za razne analize in predvidevanja.

Elektronski možgani so preizkušeni tudi za druge naloge iz vsakdanjega življenja. S tem, da vsak dan beležijo prodajo blaga, so sposobni, da napovedujejo modne spre-

membe, posebno barvo in kroje. Lastniki cele vrste trgovin so v Ameriki privlekli kupece od drugih trgovcev, ker so njihovi elektronski možgani napovedali, da bo prihodnja modna barva rdeča.

Neki elektronski možgani v Washingtonu so zmožni, da za nekaj sekund ugotovijo lastnosti in učinke 8.600 farmacevtskih izdelkov, ki so na tržišču. Ko so elektronski možgani odgovarjali na vprašanja ameriških zdravnikov, so se predstavili kot prvovrstni medicinski strokovnjaki.

PSIHOLOŠKE RAZISKAVE

Elektronski možgani spretno najdejo tudi ljudi, ki so najbolj sposobni, da se jim zaupa kakšna težka in odgovorna naloga. Tudi za najbolj težke naloge, ki jih rešujejo v »hiši« ameriških oboroženih sil, so elektronski možgani poiskali za nekaj trenutkov najsposobnejšega vojaka v ameriški armadi. Ko so v ZDA strahovali astronave, so med širokim izborom ljudi elektronski možgani izbrali dvajset Američanov, ki so

LADJA S PODVODNIMI KRILI

V Črno morje so spustili prvo poskusno ladjo s podvodnimi krili, ki lahko na krov sprejme okoli 100 potnikov. To je ena izmed prvih motornih potniških ladij s podvodnimi krili, ki so jih namenili za potniški pomorski promet v Sovjetski zvezi. Dva motorja s skupno močjo 2400 konjskih sil in posebna konstrukcija podvodnih kril omogočata, da ladja razvije hitrost 85 km na uro. Medtem ko običajni motorni čolni rabijo za prevoz med Jalta in Sevastopolom šest in pol ure, bo »Strela« to pot preplula v eni uri in 25 minutah. Ladjo upravlja avtomatično.

ZALOSTNE ŠTEVILKE

Generalni direktor UNESCO je v Parizu izjavil, da je polovica od 700 milijonov odraslih prebivancev sveta nepismenih. Prav tako polovica otrok v teh predelih sveta nima možnosti, da bi se naučila pisati in brati.

TASKENT - MILIJONSKO MESTO

Glavno mesto sovjetske republike Uzbekistana Taškent je postalo milijonsko mesto. Taškent je peto milijonsko mesto v Sovjetski zvezi. Pred njim so po številu prebivancev: Moskva, Leningrad, Kijev in Gorki.

NOVI NEWYORSKI NEBOTIČNIK

V bližini najvišje hiše na svetu - newyorškega »Empire State Buildinga« - gradijo še en velikanski nebotačnik, poslovno hišo ameriške letalske družbe »Pan American«. Skupni stroški nebotačnika, ki bo imel 59 nadstropij, bodo po predračunu znašali okoli 100 milijonov dolarjev. Letalska družba bo porabila četrtno prostora v novem nebotačniku, ostali prostor pa bodo dali v najem drugim podjetjem.

po svojih duševnih, fizičnih in intelektualnih sposobnostih bili najbolj prikladni za plete v vesolje.

Skoraj ni področja, ki ga elektronski možgani ne bi zadovoljivo rešili. Pri izračunih, kako bo poletna vročina vplivala na žejo in s tem v zvezi na porabo vode in pljač, so možgani točno izračunali, koliko smejo tovarne povečati obseg proizvodnje, da ne bo pomanjkanja. Elektronski možgani že določajo kaj morajo mesarji klobasam še dodati, da bodo imele še boljše okus.

Pesem ne pozna meja

- Preteči črni oblaki niso obetali nič prijetnega. V dobri uri vožnje smo na Jezerskem. Mrzlo jutro je eni od domačih gostiln naravno nevsakdanje goste, ki so se hoteli otresti še preostalih »kovačev«.

KNEZNIJ KAMEN

Zelezna Kapla — prvi slik z ljudmi onkraj Karavank, prvi pogledi po izložbah in prve steklenice avstrijskega piva. Ob enajstih smo v Celovcu. Komaj najdemo prostor za našega »konjčka«, za se razgubimo po mestu.

Vsako se spomni svojih učiteljev, ki so nam z zanosom pripovedovali o ustoličevanju slovenskih knezov na Gosposvetskem polju. Za se vozimo proti Gospe Svetli. Ogledamo si cerkev in najbolj navdušeni se povzpnejo celo v zvonik, nato pa se zasliši pesem. Močno donijo glasovi, ki se od cerkvenega zidu odbijajo proti vojvodskemu prostoru zahodno od vasi. Po visoki travi okrog spomenika ugotovimo, da kamen ni preveč obiskan.

Peljemo se proti Skofčam — kraju našega nastopa. Vrbsko jezero nas spremlja, nepregledna modro zelena gmota. Ljudje imajo smisel za urejanje okolice. Vozimo se ob jezeru, mimo Sekire — tam je slovenski hotel Korotan in kmalu smo v Skofčah. Prijetna gostilna z veliko dvorano, kjer bomo zapeli.

Poslušaveci prihajajo z avtomobili, motornimi kolesi, mopedi in kolesi. Vse vasi so od kraja kjer nastopamo precej oddaljene. Prihajajo in skoraj vsak se ustavi, ročujemo se in kramljamo. Kako prijetno se počutimo ob

njihovi slovensčini, ki zveni podobno, kot če govoriš z našimi Ratečani.

V dvorani se razleže naša pesem — odločna in umirjena hkrati, udarna in laskava. Spored je skrbno pripravljen in izbran: narodno, klasične partizanske in umetne pesmi. Ene kot druge pri poslušavcih bolj »užgo«. Teško bi uganili, katera pesem je prišla poslušavcem najbližje do srca. Morda je bila to »Močnej« ob kateri je nimpovedovalec izkoristil redko prilžnost, da je pozdravil njenega avtorja Pavla Kernjaka, ki je sedel med občinstvom.

POJDEM U SKUFACE

Nepopolno navdušenje v dvorani, ko so pevec moral za vsako zapeto pesemjo zapeti še dodatne pesmi, se je nadaljevalo tudi po koncertu. Posedli smo med domačine in z njimi peli. Kdo bi naltel vse viže, ki se se zvrstilo kot na tekočem traku. Zdaj je pesem začel domačin, potem spet nekdo iz zbora. Nekdo se spomni, da smo v Skofčah in po dvorani zaori: »Juhej, pojdem u Sofače...«

Ne moremo se raziti, čeprav so s koledarja že odrgali listek, na katerem piše nedelja. Prespali smo v Podravljah v kmetijski šoli. Sola je lepo urejena. Zanimamo se za vse, ogledamo si hlev in okolico.

Druga dne dopoldne se odpravimo na izlet. Kmalu smo v Beljaku, ki je pravzaprav edino večje industrijsko mesto na Koroškem. Sicer je prijetno mesto ob Dravi, kjer je slovensčina mnogo manj v rabi kot v Celovcu, kjer smo skoraj v vsaki prodajalni našli nekogar, ki govori tekočo slovensčino.

Iz Beljaka krenemo v Ziljsko dolino in naprej, v sliko-

vitejšo Roško. Ustavimo se skoraj v vsaki vasi in povsod moramo peti. Nepozaben nam bo ostal spomin na dogodek v St. Janžu v Rožu, kjer smo prišli na gostijo dveh Slovencev. Zasli se slovenska pesem napisana za podobne običaje. Običaj se sreča z običajem in nenadoma smo med svati. Ostati moramo med njimi, pesem spet sledi pesmi.

Naša pesem je na Koroškem odobrodošla. Povsod smo ob opazovanju poslušavcev videli njihove obraze, solzne oči, njihova čela pa so izdajala spomine na čase iz preteklosti, ko jim je bila ta pesem vsakdanja spremljevalka. Na gostiji smo. Zavrtimo se z gosti in domov moramo.

Drugi dan zgodaj zjutraj odrine proti Tiroleki. Spet

smo v Beljaku in hitimo naprej proti severo-zahodu. Naš cilj je znamenita vasica Heiligenblut pod najvišjim avstrijskim vrhom Velikim Klekom. Dve uri vožnje in na cilju smo. Vračamo se domov. Ustavimo se še v Spittalau in v St. Jakobu v Rožu. Nekaj čez polnoč smo že na prelazu. Koren, vesel, da je koroška turneja, tako lepo uspela.

Srečanja z našimi »konzuli«

Mnogi ameriški rojaki si želijo srečanj z mornarji, ki priplovejo v njihova pristanišča z našimi ladjami

Naše ladje potujejo po vseh svetovnih morjih. Tri ladje piranske »Splošne plovlbe«, dve »Dubrovniške plovlbe« in ladja kotorske »Oceanske plovlbe« so naši stalni potniki na poti okoli sveta.

Najdalj se zadržujejo na zahodni obali ZDA. V dobrem mesecu obiščejo okoli 14 pristanišč in posebno v večernih urah imajo mornarji zadosti časa, da si jih ogledujejo. Najverjetneje je, da bi v njih spoznali le manjši del vsega, če jih ne bi v vsaki luki pričakovali rojaki — izseljenec. Ti se presrečeni, da lahko kakorkoli pomagajo svojim iz »starega kraja«. Mornarji jih imenujejo »naši konzuli in ambasadorji«.

Med stalnimi obiskovalci jugoslovanskih ladij sta tudi Stanko Hacc in njegova žena Dorothy. Haccov oče in mati sta se naselila v Ameriki leta 1906. Stanko se je rodil 1914 leta. Pred petimi leti se je zaposlil v Los Angelesu. Ker je dober harmonikar, je sestavil kvartet »Asj polke«, katere sloves je znan po

vsem Long Beachu. Po delu v tovarni avionov s svojim kvartetom igra v »Rusticroom« in v lokalu »Bled« izključno slovenske polke in valčke.

Stanko Hacc se je slučajno mudil v pristanišču, ko je pristala prva slovenska ladja. Ko je zaslišal našo govorico, je pohitel na palubo. Prvikrat v življenju je stal na jugoslovanskih ladjah, na veliki novi ladji, ki je prišla iz domovine njegovega očeta. Od tedaj obišče s svojo harmoniko vsako našo ladjo. Na večer razlegne svojo harmoniko, da njen glas odmeva po ladijskih prostorih, mornarji pa zaplečejo z rojakinjami — rojenimi v Ameriki.

»Čas je, da si ogledam očelovo domovino,« — pravi Stanko Hacc. Če ne to leto, prihodnje pa z Dorothy za gotovo prideva. Vidite, moja žena je holandskega porekla, toda njeno srce je jugoslovansko.

Milan Pasiž je nekaj dni pred objavo prve svetovne vojne z desetletico prijateljev pobegnil iz vrst avstroogradske vojske v Bosni in se priključil srbski armadi. Z njo se je pretolkel čez albansko planino in se ranjen znašel na Krfu. Ameriški Rdeči križ ga je prepeljal v ZDA. Ko je ozdravel, se je priključil ameriški vojski, s katero je odšel na italijansko fronto. Po vojni se je vrnil v Ameriko in se tam nastanil. Tudi on je čisto slučajno zatekel v pristanišču našo ladjo. Od tedaj naj pristane v pristanišču naša ladja kadarkoli podnevi ali ponoči, on jo bo gotovo pričakal na pomolu. In nikoli praznih rok. Dva balona vina, košara sadja ali posoda sladoleđa čakajo vedno na mornarje.

Popoldne, ko imajo mornarji prosto, »naši konzuli« popelje nekaj mornarjev s svojim avtomobilom v zabavni park, kjer lahko vidijo »Divji zapad«, kakršen je bil v Ameriki pred 100 leti. Na

svoje stroške je pripeljal na to zabavo že več kot 300 naših mornarjev. Milan Pasiž rad pripoveduje tudi o svojem srečanju z vojnim zločincem, ustašem Artukovićem. Nedolgo tega je Artuković v Long Beachu govoril o organizaciji ameriških vojnih veteranov, katere član je tudi Pasiž.

Dvorana je bila velika in polna — pripoveduje o tem dogodku Pasiž. — Artuković je začel govoriti, a po desetih minutah sem vstal in ga prekinil s klicem: »Vi, Artuković, nimate pravice tu govoriti, ker so vaši ustaši pobijali ameriške aviatike.« Artuković je najprej prebledel a nato zardel, toda od tedaj si ne upa več govoriti v tem kraju...

IZVOLITEV RAZLIČNIH LEPOPOTIC JE V POLNEM TEKURAZEN LEPOPOTIC, KI JIH VOLJO V POSAMEZNIH EVROPSKIH DRZAVAH, VČASIH TUDI IZBRAJO ZELJUCUDNE LEPOPOTICE. NA SVETI STA DVE LEPOPOTICE, KI ROSTA TEKMOVALI V FLORIDI ZA LEPOPOTICO SVETA, ZASTOPALI PA BOSTA FINSKO IN NORVESKO

NEKA LONDONSKA TVRDKA GRAMOFONSKIH PLOŠČ JE PRED KRATKIM ORGANIZIRALA KRIZARJENJE PO LA MANCHU. NA KRIZARJENJE SE JE PRIGLASILO 2200 ANGLESKIH TURISTOV. NA LADJI JE IZLETNIKOM IGRALO DESET GODB; PET PA JIH JE CAKALO SE NA FRANCOŠKI STRANI. NA MESTEM TRGU V CALAISU SO ZAPLESALI STARI IN MLADI

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 7, 10, 12, 13, 15, 17, 22, in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7, 12, 13, 15, 17, 22, 23, in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA - 7. julija

- 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
- 8.35 Iz Arničeve skladateljske beležnice
- 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
- 9.10 Zabavni kaledoskop
- 9.45 Pismi in priredbe Leopolda Cernigoja poje Ljubljanski oktet
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Iz drugega dejanja Dvojakove "Rusalka"
- 11.30 Zavrtimo našo zabavno ruleto
- 12.05 Pozdrav iz Sumadije
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. France Adamič: Oblikovanje pravilne posevne palmete v poletnih mesecih
- 12.25 Melodije
- 13.30 Nekaj popularne španske glasbe
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Napotki za turiste
- 15.25 Igra pianist György Cziffra
- 15.40 Med zbori Vinka Vodopivca
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Gremo v kino
- 17.50 Lahka glasba z orkestrom Gabriele
- 18.10 Koncert za oboo in orkester
- 18.30 Vedri intermezzo
- 18.45 Okno v svet
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Za prijeten konec tedna
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.05 Zelim vam prijetno zabavo

NEDELJA - 8. julija

- 8.00 Mladinska radijska igra
- 8.44 Vesele otroške za klavir in violino
- 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden
- 9.48 Partizanska romanca
- 10.00 Se pomnite, tovariši...
- 10.30 Operna matineja
- 11.30 Viktor Konjar: Vestop v dvorano prepovedan
- 11.50 Glasba za dobro jutro
- 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 13.30 Za našo vas
- 14.00 Anica Čepe poje slovenske narodne v priredbi Zlatana Vaude
- 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
- 15.30 Pol ure španije
- 16.00 Humoreska tega tedna - Lovec na leve
- 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne
- 1* 06 Sportna nedelja
- 19.05 Glasbene razglednice

22.15 Posnetki koncertov III. jugoslovskega festivala jazza na Bledu

PONEDELJEK - 9. julija

- 8.05 Zabavni kaledoskop
- 8.30 S pol. om in dobro voljo v novi teden
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.25 Orkestra Arturo Somohano in Phil Nicolli
- 9.40 Dva erbska glasbena avtorja
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Pošasti in Sončne poljane - simfonični diptihon
- 11.30 Pol ure pred dvanajsto
- 12.05 Slovenske narodne poje Tone Kozlevčar
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Raoul Jenčić: Sušenje čena pri kombajniranju
- 12.25 Melodije
- 13.30 Saša Santel: Concertino za violino in klavir
- 13.47 Majhen koncert violončelista Cirila Škerjanca
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 Pismi in plesi jugoslovskih narodov
- 15.20 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu
- 15.40 Literarni sprehod - Zavetje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Arija skozi stoletja
- 18.10 Portreti jugoslovskih skladateljev zabavne glasbe
- 18.45 Novo v znanosti
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Iz doline in planine
- 20.45 Kulturna kronika
- 21.00 Razgledi po sodobni glasbeni literaturi

SOBOTA - 10. julija

- 8.05 Med domačimi zbori
- 8.25 Zabavni kaledoskop
- 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
- 9.10 Baročni intermezzo
- 9.45 15 minut s Kmečko godbo
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Romanca in fuga iz koncerta za violino in klavir
- 11.20 Rolf in Aleksandra Becker: Dovolite - ime mi je Cox
- 11.55 Trio Horvedel
- 12.05 Trio Maksa Kovačiča
- 12.15 Kmetijski nasveti - Milan Glušič: Preureditev mladega sadovnjaka
- 12.25 Melodije
- 13.30 Nekaj prizorov iz Ribchove opere "Messinska nevesta"
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Mali klub ljubiteljev popevk
- 15.30 V terek nasvidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Dvojak in Sibelius
- 18.10 Nekaj operetnih melodij
- 18.30 Slovenske narodne in domače viže izpod zelenega Pohorja
- 18.45 S knjižnega trga
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Ivo Petrič: Druga simfonija
- 20.30 Radijska igra
- 21.01 Ernest Bloch: Baal Shem
- 21.15 Pevci, pevke in popevke za pozni večer
- 22.15 Franz Schubert: Godalni kvartet v G-duru op. 151
- 22.55 Romanca za violino in klavir
- 23.05 Nočni cocktail plesnih melodij

22.15 Vokalna ansambla modernega jazza

TOREK - 10. julija

- 8.05 Med domačimi zbori
- 8.25 Zabavni kaledoskop
- 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
- 9.10 Baročni intermezzo
- 9.45 15 minut s Kmečko godbo
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Romanca in fuga iz koncerta za violino in klavir
- 11.20 Rolf in Aleksandra Becker: Dovolite - ime mi je Cox
- 11.55 Trio Horvedel
- 12.05 Trio Maksa Kovačiča
- 12.15 Kmetijski nasveti - Milan Glušič: Preureditev mladega sadovnjaka
- 12.25 Melodije
- 13.30 Nekaj prizorov iz Ribchove opere "Messinska nevesta"
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Mali klub ljubiteljev popevk
- 15.30 V terek nasvidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Dvojak in Sibelius
- 18.10 Nekaj operetnih melodij

PONEDELJEK - 9. julija

- 8.05 Zabavni kaledoskop
- 8.30 S pol. om in dobro voljo v novi teden
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.25 Orkestra Arturo Somohano in Phil Nicolli
- 9.40 Dva erbska glasbena avtorja
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Pošasti in Sončne poljane - simfonični diptihon
- 11.30 Pol ure pred dvanajsto
- 12.05 Slovenske narodne poje Tone Kozlevčar
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Raoul Jenčić: Sušenje čena pri kombajniranju
- 12.25 Melodije
- 13.30 Saša Santel: Concertino za violino in klavir
- 13.47 Majhen koncert violončelista Cirila Škerjanca
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 Pismi in plesi jugoslovskih narodov
- 15.20 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu
- 15.40 Literarni sprehod - Zavetje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Arija skozi stoletja
- 18.10 Portreti jugoslovskih skladateljev zabavne glasbe
- 18.45 Novo v znanosti
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Iz doline in planine
- 20.45 Kulturna kronika
- 21.00 Razgledi po sodobni glasbeni literaturi

SOBOTA - 10. julija

- 8.05 Med planeti...
- 8.55 Pisan svet pravilje in zgodb
- 9.25 Zabavni kaledoskop
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Odlomki iz opere "Halka"
- 11.15 Človek in zdravje
- 11.25 Glasba za razvedrilo
- 12.05 Slovenske narodne v različnih izvedbah
- 12.15 Kmetijski nasveti - Josip Kragelj: Ravnanje pravilno s svežim smrekovim lubjem
- 12.25 Melodije
- 13.30 "Vtisi iz Italije" - Simfonična suita Gustava Charpentierja
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva

TOREK - 10. julija

- 8.05 Med domačimi zbori
- 8.25 Zabavni kaledoskop
- 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
- 9.10 Baročni intermezzo
- 9.45 15 minut s Kmečko godbo
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Romanca in fuga iz koncerta za violino in klavir
- 11.20 Rolf in Aleksandra Becker: Dovolite - ime mi je Cox
- 11.55 Trio Horvedel
- 12.05 Trio Maksa Kovačiča
- 12.15 Kmetijski nasveti - Milan Glušič: Preureditev mladega sadovnjaka
- 12.25 Melodije
- 13.30 Nekaj prizorov iz Ribchove opere "Messinska nevesta"
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
- 15.20 Mali klub ljubiteljev popevk
- 15.30 V terek nasvidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Dvojak in Sibelius
- 18.10 Nekaj operetnih melodij

PONEDELJEK - 9. julija

- 8.05 Zabavni kaledoskop
- 8.30 S pol. om in dobro voljo v novi teden
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.25 Orkestra Arturo Somohano in Phil Nicolli
- 9.40 Dva erbska glasbena avtorja
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Pošasti in Sončne poljane - simfonični diptihon
- 11.30 Pol ure pred dvanajsto
- 12.05 Slovenske narodne poje Tone Kozlevčar
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Raoul Jenčić: Sušenje čena pri kombajniranju
- 12.25 Melodije
- 13.30 Saša Santel: Concertino za violino in klavir
- 13.47 Majhen koncert violončelista Cirila Škerjanca
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 Pismi in plesi jugoslovskih narodov
- 15.20 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu
- 15.40 Literarni sprehod - Zavetje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Arija skozi stoletja
- 18.10 Portreti jugoslovskih skladateljev zabavne glasbe
- 18.45 Novo v znanosti
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Iz doline in planine
- 20.45 Kulturna kronika
- 21.00 Razgledi po sodobni glasbeni literaturi

SOBOTA - 10. julija

- 8.05 Med planeti...
- 8.55 Pisan svet pravilje in zgodb
- 9.25 Zabavni kaledoskop
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Odlomki iz opere "Halka"
- 11.15 Človek in zdravje
- 11.25 Glasba za razvedrilo
- 12.05 Slovenske narodne v različnih izvedbah
- 12.15 Kmetijski nasveti - Josip Kragelj: Ravnanje pravilno s svežim smrekovim lubjem
- 12.25 Melodije
- 13.30 "Vtisi iz Italije" - Simfonična suita Gustava Charpentierja
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva

PETEK - 12. julija

- 8.05 Iz malo znanih francoskih oper
- 8.35 Dopoldanska revija velikih zabavnih orkestrrov
- 8.55 Pionirski tednik
- 9.25 Albert Roussel: Z baletna suita
- 9.44 Domače popevke Boruta Lesjaka
- 10.15 Od tod in ondod
- 11.00 Trio v E-duru
- 11.20 Rolf in Aleksandra Becker: Dovolite - ime mi je Cox
- 11.53 Vesela godala
- 12.05 Tri makedonski narodne pesmi
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Franc Grum: Kolkno krme naj polagamo k ravnam
- 12.25 Melodije
- 13.30 Nekaj znamenitih baritonskih arij
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 14.30 Prireditve dneva
- 14.35 V narodnem tonu
- 15.20 Iz repertoarja domačih del simfoničnega orkestra
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Solist tega tedna
- 17.40 Kdor želi - naj zapleše
- 18.10 Beethoven in njegov "Fidelio"
- 18.45 Iz naših kolektivov
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Antonio Vivaldi
- 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
- 20.30 Zborovski utrinki iz čitalnic
- 21.00 Andante spianato in Velika poloneza
- 21.15 Oddaja o morju in pomorsčakih
- 22.15 Od pesne do zabavne glasbe
- 22.50 Literarni nokturmo
- 23.05 Alban Berg in Benjamin Britten

PETEK - 12. julija

- 8.05 Iz cikla: "Deset mladinskih skladb" Igorja Stuhca
- 8.12 Vlado Lovce: Sonata da camera in modo antico
- 8.30 Zabavni kaledoskop
- 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
- 9.10 Vesele počitnice
- 9.25 Prizori iz nemških komičnih oper
- 10.15 S simfoničnimi plesi od Koroske do Makedonije
- 11.35 Malo instrumentov - veliko glasbe
- 12.05 Trio iz Doline - pojeta Dario in Darko
- 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Dušan Terčelj: Vinski zakon in problem hibridov
- 12.25 Melodije
- 13.30 Pri ruskih skladateljih
- 14.05 Glasbeni omnibus
- 20.00 V soboto zvečer s slovenskimi skladatelji
- 21.15 Jazz na koncertnem odru
- 22.15 Ples na valu 202 m

NEDELJA - 8. julija

- 12.00 Majhen koncert sopranistke Sonje Hočvarjeve
- 12.27 Ilija Hurnik: Štirje letni časi
- 13.10 Z velikih opernih odrov
- 14.00 Za prijetno razvedrilo
- 14.35 Uroš Krek: Simfonieta
- 15.15 Sprehod po studijih RTV Ljubljana
- 20.00 Samson in Dalila, III. dejanje
- 20.40 Mednarodna radijska in televizijska univerza
- 21.00 V nedeljo ob devetih zvečer
- 22.15 Josef Suk: Zorenje, simfonična pesnitev

PONEDELJEK - 9. jul.

- 20.00 Koncert simfoničnega orkestra Sovjetskega radiotelevizijskega centra
- 21.45 Plesni orkester Ray Anthony
- 23.45 Lahko noč, kjerkoli ste!

TOREK - 10. julija

- 20.00 Koncert Komornega zbora univerze v Valparaisu
- 20.45 Veliki posnetki stoletja
- 21.10 Plesni orkester RTV Ljubljana
- 21.30 Tako daleč, tako daleč je Afrika - pesmi črnece
- 21.45 Jazz ob 21.45

SREDA - 11. julija

- 20.00 Kvintet Jožeta Kampača
- 20.15 Plesni Mozartove glasbe
- 21.00 Šestdeset vedrih minut

PETEK - 12. julija

- 20.00 Bard izpod Beskidov
- 20.55 Radi bi vas zabavali

PETEK - 12. julija

- 20.00 Bard izpod Beskidov
- 20.55 Radi bi vas zabavali

PETEK - 12. julija

- 20.00 Bard izpod Beskidov
- 20.55 Radi bi vas zabavali

PETEK - 12. julija

- 20.00 Bard izpod Beskidov
- 20.55 Radi bi vas zabavali

PETEK - 12. julija

- 20.00 Bard izpod Beskidov
- 20.55 Radi bi vas zabavali

RTV Zagreb
20.45 Višine - sovjetski igrani film

Ponedeljek - 9. julija

- JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
- 20.20 Tedenski športni pregled RTV Ljubljana
- 20.35 X. ljubljanski festival - nastop baleta Skopske opere

Torek - 10. julija

- Ni sporeda

Sreda - 11. julija

- JTV
- 20.20 TV dnevnik RTV Beograd
- 20.20 Propagandna oddaja
- 20.30 Stečanje na pisti - zabavna oddaja RTV Beograd
- 21.30 Loto

Četrtek - 12. julija

- JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
- 20.20 Interpol - serijski film RTV Beograd
- 20.20 Poštna kočija - serijski film RTV Ljubljana
- 20.50 TV obzorje RTV Beograd
- 21.05 Zabavni spored

Petek - 13. julija

- JTV
- 20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
- 20.20 Dokumentarni film RTV Beograd
- 20.35 Pot upanja - igrani film

Kino

7. julija - sobota

- Center - nemški film MORILCI SO MED NAMI ob 18. in 20. uri; premiera angleškega filma NUJEN POZIV ob 22. uri
- Storžič - ameriški film ZIVI SE SAMO ENKRAT ob 10., 18. in 20.15 uri; premiera italijana filma BELI SEIK ob 22.15 uri
- Letni kino Partizan - premiera italijanskega filma PEKEL V MESTU ob 20.30 uri
- Svoboda - francoski barvni CS film PORTUGALSKE PERICE ob 20. uri

8. julija - nedelja

- Center - madžarski barvni film LEILA IN GABOR matineja ob 10. uri; amer. film ZIVI SE SAMO ENKRAT ob 16. in 20. uri; italijanski CS film KAKO LEPO JE ŽIVETI ob 18.15 in 20.30 uri
- Storžič - nemški film MORILCI SO MED NAMI ob 10. in 16. uri; italijanski CS film KAKO LEPO JE ŽIVETI ob 18.15 in 20.30 uri
- Letni kino Partizan - italijanski film PEKEL V MESTU ob 20.30 uri
- Svoboda - francoski barvni CS film PORTUGALSKE PERICE ob 20. uri

Cerkije - Krvavec - ameriški barvni CS film ZLOMLJENA ZVEZDA ob 20.30 uri

8. julija - nedelja

- Center - madžarski barvni film LEILA IN GABOR matineja ob 10. uri; amer. film ZIVI SE SAMO ENKRAT ob 16. in 20. uri; italijanski CS film KAKO LEPO JE ŽIVETI ob 18.15 in 20.30 uri
- Storžič - nemški film MORILCI SO MED NAMI ob 10. in 16. uri; italijanski CS film KAKO LEPO JE ŽIVETI ob 18.15 in 20.30 uri
- Letni kino Partizan - italijanski film PEKEL V MESTU ob 20.30 uri
- Svoboda - francoski barvni CS film PORTUGALSKE PERICE ob 16. in 20. uri; nemški film MORILCI SO MED NAMI ob 18.15 in 20.30 uri
- Cerkije - Krvavec - ameriški barvni CS film ZLOMLJENA ZVEZDA ob 17. in 19.30 uri
- Naklo - ameriški film OB 3.10 ZA JUMO ob 19. uri

9. julija - ponedeljek

- Center - italijanski film PEKEL V MESTU ob 18. in 20. uri
- Storžič - ameriški film OB 3.10 ZA JUMO ob 10., 18. in 20.15 uri
- Letni kino Partizan - italijanski film BELI SEIK ob 20.30 uri
- 10. julija - torek
- Center - italijanski film PEKEL V MESTU ob 18. in 20. uri
- Storžič - ameriški VV film HRABRI IN DRZNI ob 10., 18. in 20.15 uri
- Letni kino Partizan - italijanski film BELI SEIK ob 20.30 uri

11. julija - sredo

- Center - italijanski film BELI SEIK ob 18. in 20. uri
- Storžič - amer. film JEZDILI SO NA ZAPAD ob 10., 18. in 20.15 uri
- Letni kino Partizan - angl. film NUJEN POZIV ob 20.30 uri
- Svoboda - ameriški film NOTREDAMSKI ZVONAR ob 20. uri.

Jesenice - RADIO -

- 6. julija - jugoslovan. film PESEM
- 7. do 9. julija - francoski barvni CS film BABETTE GRE V VOJSKO
- 10. do 11. julija - bolgarski film RESNICA

Jesenice - PLAVZ -

- 5. do 6. julija - ruski CS film PREDRZNE SLEPARIJE
- 7. do 8. julija - jugoslovan. film PESEM
- 9. do 10. julija - francoski barvni CS film BABETTE GRE V VOJSKO

Zirovnica

- 7. julija - sovj. CS film PREDRZNE SLEPARIJE
- 8. julija - nemški barvni film CRNI BLISK
- 11. julija - jugoslovan. film PESEM

7. julija - angleški film LI-GA GENTLEMANOV ob 18.30 in 20.30 uri

Dovje

- 7. julija - francoski film VELIKE DRUŽINE
- 8. julija - ruski CS film PREDRZNE SLEPARIJE
- 12. julija - francoski barvni CS film BABETTE GRE V VOJSKO
- Koroška Bela
- 7. julija - nemški barvni film CRNI BLISK
- 8. julija - bolgarski film PRVA LJUBEZEN
- 9. julija - jugoslovan. film PESEM

Duplica

- 7. julija - romunski barvni film DARCLEE ob 20. uri
- 8. julija - romunski barvni film DARCLEE ob 15., 17. in 19. uri
- 11. julija - sovj. barvni film MASCEVALCEVA KRI ob 16. uri
- 12. julija - sovj. barvni film MASCEVALCEVA KRI ob 20. uri

Kropa

- 7. julija - japonski tonoskopi film SKRITA TRDNJAVA
- 8. julija - japonski CS film SMRT NA PACIFIKU
- 12. julija - ameriški film SONCE ZAHAJA

Radovljica

- 6. julija - ameriški kriminalni film GROBA SILA - ob 18. in 20. uri
- 7. julija - francoski film GLEJ SVOJA DELA - DANIELA ob 20. uri
- 8. julija - francoski film GLEJ SVOJA DELA - DANIELA ob 16., 18. in 20. uri
- 10. julija - ameriški CS film V SREDI NOČI ob 20. uri
- 11. julija - ameriški CS film V SREDI NOČI ob 18. in 20. uri

Košarka

- Danes in jutri bo na sporedu zadnje spomladansko kolo republiške košarske lige. Oba sorenjska predstavnika v ligi (Skofja Loka in Jesenice) imata trenutno po 8 točk in sta v slabši polovici. V tem kolu Ločani igrajo na domačem igrišču, Jeseničani pa bodo odpovali v goste.

7. julija - angleški film LI-GA GENTLEMANOV ob 18.30 in 20.30 uri

TRŽIČ:

Dom · družina · moda

Kako negujemo kožo

Da bi spremenili obliko obraza ali potez, je težko, lepo in negovano kožo pa si lahko pridobimo z vsakodnevno negovanjem. Seveda ne bomo napravile čudežev čez noč, vendar bo trud gotovo poplačan. Zelo moramo biti previdne pri nakupu kozmetičnih pripomočkov. Zelo nevarno za kožo je, da vsak dan menjamo kremo, čeprav nam kreme obetajo veliko koristi in hitro pomladitev.

Gube so znaki let, slabe prehrane kožnega tkiva, rapidnega bujsanja, grde navade, da se pačimo in tudi zaradi zanemarjene in negovane kože.

Gube dobijo hitreje žene s suho kožo. Tisti, ki ima suho kožo, naj se umiva z vodo samo enkrat dnevno, in to zjutraj s hladno. Hladna voda osvežuje in pospešuje cirkulacijo krvi. Vroča voda je škodljiva za suho kožo, ker suši kožo. Mila se izogibajmo, dovoljeno je otroško milo. Takoj ko si obraz obrišete, se namažite s kremo. Zmotno je misliti, naj koža nekaj časa po umivanju prosto diha. Uteremo si jo v kožo in šele po 20 minutah si ostanek maščobe odstranite z kosčkom vate. Nato šele se napudrajte (mlajim dekletom bi vsakdanje pudranje odesvetlovali).

Pred spanjem si moramo vedno pozorno očistiti s toaletnim mlekom. Nato se namažimo s kremo in ni nujno, da pustimo vso noč kremo na

obrazu. Zadostuje pol ure; nato si jo z vato odstranimo. Bolje za kožo je, da ponoči diha. Okoli oči se posebno skrbno mažimo in krenoj na tem mestu pustimo čez noč.

Maske zelo blagodejno vplivajo na kožo. Od teh znana in koristna je maska iz medu. Sedaj, ko je čas sadja, lahko v ta namen izkoristimo sladko sadje. (jagode, češnje, breskve narežemo in položimo na obraz. Obrnite na obrazu 20-30 minut. Nato si splaknite obraz z mlačno vodo.

Racionalna prehrana tudi pozitivno vpliva na kožo. Dobro bi bilo, da se popije vsak dan 2 litra tekočine. Če se kopijete v topli vodi, si namažite obraz z masno kremo.

RECEPT

SNEŽNE KEPE

Iz petih beljakov naredi sneg in ga ohladi. Zakuhaj ga z žlico v vrelo mleko, ki je tudi sladko. Kepe po eni minuti obrni na drugo stran, nato jih daj v pripravljene skodelice. Rumenjake zmecaj z nekaj ruma in sladkorja in počasi zlijaj v mleko. Stepij z metlico! Nato ohladi in polij preko kep!

Nositi moramo očala

Marsikatera si zaradi tega, ker nosi očala po nepotrebnem greni in ima morda še celo manjvrednostne komplekse. To je popolnoma odveč. Prav tako ste lahko prikupni in privlačni.

Bodite pa pozorni pri nakupu očal. Pomislite na obliko vašega obraza, barvo las in kože. Če je vaš obraz bolj ozek, naj bo okvir očal v širini obraza. Zgornji rob naj poudari linijo vaših obrvi. Spodnji rob očal pa naj se proti zunanosti dviguje. Ste-

prav tako pri umivanju glave, zakaj topla voda škoduje suhi koži.

Gube se pojavijo tudi zaradi nepravilnega spanja. Mnoge blazine so izvezene in večsib se zgodi, da imate na licu odtiske izvezene kože. Prav gotovo to ni dobro za kožo. Najbolje je spati tako, da se obraz ne dotika blazin - torej na hrbtu.

Soba, ki je brez sonca

Vsi dobro vemo, da je stanovanjska stiska - kljub gradnji - še vedno velika. Veseli smo, če dobimo sobico, češnji je ta obrnjena na severno stran in sonček nikoli ne pokuka vanjo. Soba je mrka in puša. Pomagamo si lahko z veselimi barvami. Eno steno lahko pobarvamo oranžno, ostale stene svetlo sivo, strop naj bo bel. Na otomano ali pregrnjeno posteljo si položite zelene in oranžne blazine, ki si jih lahko sami sestijete. Če si kupite še tepih v isti zeleni barvi, kot je blazina, bo vaša soba gotovo živahnjša.

klia imajo jajčno obliko. Če ste svetlolasi, si ne boste izbrali očal z močnimi, temnimi robovi, pač pa bodo ti svetle barve. Kljub očalom si smete trepalnice stuširati z barvo za trepalnice in za večerne priložnosti si na veke lahko nalahno naneseš sminko za veke. Sminka za veke naj bo v barvi, ki bo pristajala vašim očem (modra, zelena, rjava).

KOMBINACIJA CRNE IN BELE BARVE JE ZELO PRILJUBLJENA V LETOSNJI SEZONI. IZREZ JE NA HRBTU VEČJI, OBLEKA JE BREZ ROKAVOV, KOT SKORAJ VSE POLETNE OBLEKE

Mali nasveti

PRANJE USNJIH ROKAVIC

Pripravimo si mlačno vodo, v kateri smo raztopili malo dobrega pralnega sredstva, nato si oblečemo rokavice in jih tako peremo. (Ne smemo prveč močno drgniti.) Nato jih slečemo in jih v čisti vodi izplaknemo. Vzamemo kuhalnico (ali kak drug podoban predmet) in s tem razvlečemo prste, ki so se pri splakovanju skrčili. Nato rokavice obesimo, vendar ne v bližini peči ali štedilnika. Ko so že skoraj suhe, si jih zopet oblečemo in si gladimo, da jim damo prvotno obliko. Če so se preveč izsušile in so postale tuje, jih zavijemo v navlaženo brisačo, čez nekaj časa jih zgradimo in imeli bomo lepo oprane, čiste rokavice.

UHANI NA SLIKI SO KLASIČNI IN JIH NOSIMO SKOZI VES DAN. SKUPAJ Z ODGOVARJAJOČO OGRILICO SO UČINKOVIT VEČERNI NAKIT

Moške poletne obleke

Prav gotovo imamo žene dosti večjo izbiro pri nakupu poletnega blaga kot moški. Kakšen kroj in tkanino naj

NAJ BODO OTROCI SKUPAJ

Morda se vpraša katera mati, ki ima otroka starega nekaj mesecev in pa malo starejše otroke, ali bi smeli spati skupaj v isti sobi.

Kljub različnim temperamentom in starosti je najbolje, da se otroci že v rani mladosti navadijo živeti v skupnosti. Cim prej bo otrok uvidel, da mora biti do sočludij obziren in da se mora skupnosti podrediti, tem bolj bo zanj.

izberejo, da bodo tem lažje prenašali poletno vročino? Italijanski modni kreatorji so na to vprašanje skušali odgovoriti.

Izbrati si mora material, ki je lahek in se ne mečka. Te vrline ima tergal, zato je idealna poletna tkanina. Laneno platno in gaberden so prav tako lahke tkanine, vendar posebno platno se zelo mečka in zanj se lahko iz nje izdelujejo le suknjiči. Barva blaga igra tudi precej važno vlogo. Poleti je moškim dovoljena večja svoboda v izbiri barv lahko se odrečejo klasični temno sivi, ki deluje vse preveč zimsko, in si izberejo svetlo sivo - ali modro v vseh tonih. Pogosto moški radi oblečejo svetlejši

suknjič in temne hlače, kar je zelo praktično, vendar majhnim, bolj debelim postavam ne pristoja dobro dvo-barvno oblačilo. Tako so videti manjši. Visokim in vitkim ljudem pa to izredno lepo pristoja.

Važno je, da je srajca vedno čista in barvno ustreza obleki. Če je blago karirasto ali črtasto, mora biti srajca enobarvna, če je obleka enobarvna, je srajca lahko progasta, vendar proge ne smejo biti upadljivo žive (razen na športnih srajcah). Za večerne prireditve je najlepša povsem bela srajca.

Kravata naj ne bo nikdar preveč pisana in svetlečemu materialu se izogibajte.

SVET BREZ MILOSTI

Filmski portret Luisa Buñuela

V Cannesu je bil tudi letos med najuspešnejšimi avtorji režiser španskega porekla Luis Buñuel s svojim najnovejšim delom »Angel uničenja«. Njegov film »Nazarin« smo videli pred kratkim, kmalu pa se nam obeta lani nagrajena »Viridiana«. Naj zato v nekaj potezah orišemo ustvarjalnost tega izrednega človeka, enega najbolj svojiskih filmskih režiserjev, ki si je zagotovil trajno mesto v filmski zgodovini že s svojim prvim filmom.

KORENINE V ARAGONIJI

Buñuel se je rodil februarja leta 1900 v vasi Calanda na jugu Aragonije, ob vznožju Sierra del Teruel.

Film

Na eni strani je pušča, črno skalovje in revščina — na drugi zelena polja, gozdovi in slapovi. Med revnimi kobilami je tu pa tam še moč zaslediti sledove bogastva teh predelov iz časa velikega španskega imperija. Na teh ostrih nasprotjih je zrasel verski fanatizem. In v takem okolju, v svoji rodni vasi in v jezuitski šoli v Zaragozi je doraščal in dozoreval Buñuel. Le če poznamo te okoliščine,

MLADA SOVJETSKA FILMSKA IGRAVKA SVETLANA DRUZININA

nam je mogoče razumeti najrazličnejše bogate sestavine Buñuelove ustvarjalnosti, ki so vse zakoreninjene prav tu, v Aragoniji. Brez tega ni mogoče za njegovimi številnimi upodobitvami brutalnosti, za njegovim sistematičnim bogokletjem, za seksualnimi obsedenostmi, za njegovim veseljem do pohablencev in za neusmiljenimi napadi na buržoazni razred, iz katerega je sam izšel, prepoznati bistva njegovih izpovedi. Ta srž pa je seveda drugačna, a mnogo pomembnejša in edina pot do resničnega razumevanja Buñuela: tu so poetičnost, izredna moč, odpor do brutalnosti, socialnega in moralnega nasilja, smisel za humor.

VRH AVANTGARDE

Ko mu je bilo 19 let, je Buñuel odšel v Madrid, kjer je študiral filozofijo. Vključil se je v intelektualno življenje, bil je med začetniki španskega surrealizma, pisal je pesmi, romane in kritike. Med njegovimi prijatelji je bil pesnik Garcia Lorca. S 23 leti je odšel v Pariz, kjer mu je leta 1925 uspelo vključiti se v skupino režiserja Jeana Epsteina, ki je takrat veljal za edinega intelektualista med francoskimi filmskimi ustvarjalci in za dobrega učitelja. Tam je potem nekaj časa delal kot asistent režije.

Leta 1928 pa je z denarjem, ki mu ga je dala mati, posnel kratek avantgardističen film »Andaluzijski pes«. Scenarij zanj je napisal skupaj s slikarjem — surrealstom Salvadorjem Dalijem, kateremu lahko pripišemo večino krivde za nekatere nečistosti (simbole in literarne nadihe). Vendar je film v celoti nadrealističen v zelo čisti obliki in v celoti tehtna študija vrednosti stvari, če jih iztrgamo iz okolja in asociacij, v katerih se običajno pojavljajo. Film odlikuje tudi izredna notranja logika ritma, montaže in zornih kotov. Delo štejejo za vrh avantgardističnega filma.

FILM NASILNOSTI

Naslednji film — z denarjem nekega mecena surrealizma posneta »Zlata doba« (1930) — je zaradi skrajne nasilnosti povsod prepovedan. Buñuel je tudi ta film začel skupaj s Dalijem, a se je z njim razšel, zato je delo mnogo čistejše

od prvega. Jasnejše, pa tudi še bolj brutalno je razkrivanje in obsodba družbe. — Učinkovitost dela je stopnjevala glasbena spremljava — romantične simfonije.

Potem ko je na povabilo MGM odšel v Hollywood, pa ga že po enem mesecu zapustil, se je Buñuel zaposlil v pariških ateljejih. Leta 1932 pa je z denarjem svojega prijatelja posnel v sodelovanju s surrealstom Pierrom Unikom in snemavcem Elijem Lotarjem dokumentarni film »Zemlja brez kruha« (Las Hurdes) o najrevnejši pokrajini revne Španije, katere prebivalci so zaradi pomanjkanja degenerirani. — Tudi tu je glasbena spremljava v najostrejšem nasprotju s sliko: romantična Brahmsova 4. simfonija. Film je neusmiljena obtožba in je danes jasno, da napoveduje in osvetljuje državljansko vojno.

Surrealistični element v Buñuelovem delu ni le estetski nazor, ampak predvsem filozofsko in moralno stališče. Zato lahko rečemo, da ti trije njegovi avantgardistični filmi predstavljajo zaključeno celoto v temle smislu: »Andaluzijski pes« je abstraktno izražena Buñuelova vizija sveta, »Zlata doba« je posplošitev le-te na celotno stvarstvo, »Zemlja brez kruha« pa je konkreten primer tega sveta.

PREGNANSTVO

Leta 1934. se je vrnil v Španijo, kjer je opravljal tehnične posle in sodeloval pri nekaj filmih svojih prijateljev. Ob začetku državljanske vojne 1936 ga je vlada poslala v Pariz, kjer je iz razpoložljivega materiala sestavil dokumentarni film o državljanski vojni (»Madrid 1936«), in nato v New York s podobno nalogo. Ob koncu vojne 1939 se je Buñuel zaposlil v filmskem oddelku newyorskemu Muzeja modernih umetnosti, 1943 pa je odšel v Hollywood in nato leta 1946 v Mehiko, kjer odteje ustvarja.

Po dveh manj pomembnih filmih je 1950 leta posnel »Pozabljenec«: tehtno, pesimistično, nesentimentalno, nasilja polno zgodbo o zavrženih otrocih, mladoletnih prestopnikih. Zanj je v Cannesu dobil nagrado za režijo in nagrado kritike.

Po »Brutalnežu« (1952),

ANITA EKBERG, SVEDSKA IZDAJA ŽENSKÉ S »POLNIMI PLJUČI«. TO SMER JE V AMERIKI ZACELA PLAVOLASA MARILYN MONROE. ANITA JE BILA ROJENA LETA 1932 V SVEDSKEM MESTU MALMÖ. V APRILU MESECU SE JE ZALJUBILA V UMETNIKA ROD TAYLORA, KAR JE ZABLEZIL SVETOVNI TISK. PRED TEM JE BILA 2E DVE LE-LI POROCENA Z ANTHONY STEELOM

zgodbi o surovem mesarju, ki jo odlikuje, neka nenavadna poezija, dokumentaristične podrobnosti in psihološka analiza, je posnel enega svojih najboljših filmov — »On« (1953). To je skoraj znanstvena študija psihopata-ljubosumneža (na šoli za psihiatrije v Parizu so film predvajali v okviru predavanj), predvsem pa ogorčena obtožba in resno svarilo buržoazni družbi. Zakaj ON je produkt njenih socialnih prilik in religije.

Leta 1945 sta v njegovi režiji nastala zelo uspešna prenosna dveh znamenitih romanov: »Robinson Crusoe« (mehiško-ameriška koprodukcija), v katerem je kljub zgledni zvestobi puritansko čistemu pisanju Daniela Defoeja načel vrste zamotanih človeških problemov, in »Viharne planote«, v katerih je zgodbo nasilne ljubezni izpod peresa Emily Brontë prestavil v Mehiko. Istega leta je nastala tudi lahkotna komedija o oropanju tramvaja: »Iluzija potuje s tramvajem«.

VZPON V TUJINI

Razen »Reke in smrti« je leta 1955 Buñuel posnel še »Zločinsko življenje Archibalda de la Cruza«, ki ga odlikuje skoraj angleško »črn« humor: Archibald »mo-

ra« zaradi kompleksa iz mlajosti ubijati ženske, toda to mu nikoli ne uspe, ker njegove »žrtve« vedno prej umrejo.

Po treh filmih s političnimi podtletostmi, ki jih je posnel za Francoze: »To se imenuje zora« (1955), »Smrt v vrtu« (1956) in »Vročica na el Pou« (1959 — zadnji film Gérarda Philippa), je 1959 posnel »Nazarina« in dobil zanj nagrado v Berlinu. Film je zgodba o zlomu vere in moralnih načel duhovnika in spopad med humanizmom in religijo.

Razen sproščene mehiško-ameriškega filma »Mladenka« je leta 1960 Buñuel posnel »Viridiana«, ki pomeni njegov povratek v Španijo. Tudi to delo obravnava religiozno problematiko, Buñuelovo stališče pa je — kot vedno — odklonilno. Film so v Španiji prepovedali in Buñuel se je vrnil v Mehiko, kjer je posnel »Angela uničenja« in se z njim udeležil canneskega festivala.

Kot torej vidimo, je Buñuel še vedno na visku ustvarjalne moči, še vedno neizprosno neusmiljen, oster kritik družbe in polnokrvni umetnik, od katerega se nam obeta še marsikatero zanimivo in k razmišljanju napeljujoče delo.

DUŠAN OGRIZEK

Naslednjega dne sva se odpeljala na Mount Rose in k jezeru Tahoe. Najel sem avtomobil. Imela sva še nad sto dolarjev – Tininih prihrankov – in nameravala sva preživljati svoj medeni mesec tako dolgo, dokler bi kaj imela. Potem sva si nameravala poiskati službo v Renoju in čakati, kaj bo.

Kajpada si ne morete misliti, kakšen je bil ta medeni mesec. Temperatura v Renoju je bila triindevetdeset stopinj Fahrenheita, midva pa sva v slabih tridesetih minutah stala na snežni polici vrh Mount Rose, deset tisoč čevljev nad morsko gladino. Obedovala sva v lepi restavraciji z oknom proti jezeru Tahoe. To jezero, obdano z bori, je tako modro in prekrasno, da se zdi neresnično. Vsakdo bi nedvomno rad užival ob njem, midva pa sva preživljala medene tedne. Nisem mogel verjeti, da sem poročen z dekletom, ki sedj zraven mene, in misli sem, da bi možki za kaj takega rad žrtvoval vse, toda v resnici ni tako, saj hočemo vedno več. Pod svo srečo in vsem, kar sem mislil, je ležala skrita nekakšna bojazen, obenem pa občutek, da se nama ne more nič pripetiti. Bila sva srečna, tega nama nihče ni mogel vzeti, saj se možkemu in ženski, ki preživljata medene tedne, ne more nič pripetiti.

XXII.

Ob četrtno na tri sem jezen, ker me motijo, odšel spet na most, preko katerega je peljala Virginijška ulica. Tokrat smo imeli sestanek vzhodnjeje blizu Mapesovega hotela. Nekd možki v površniku je ribaril blizu severnega konca mostu. Kratko palico je položil poleg sebe in vlekel iz pipe. Ustavil sem blizu njega in ga zdolgočaseno opazoval. Brick je stal onstran ceste in ker nisem imel novic, sem se obrnil ter se z rokama naslonil na ograjo in strmel v vodo, ne da bi mu posvetil posebno pozornost. Če v naslednji minuti ne bi prišel preko ceste, bi odšel. Tega sem se veselil.

Toda Brick se je ustavil. Ustavil se je kakih šest korakov stran, se naslonil na steber in zamišljeno opazoval promet na ulici. Nsem verjel, da ima kaj vrednega povedati. Vedel sem, da ga skrbi, kje je denar in sam pri sebi sem se naamehnil. Ni stopil k meni, da bi me povprašal in zdolgočaseno sem mu pokazal hrbet, se naslonil na komolec in spet opazoval ribiča. Prepričan sem bil, da Brick čaka, da bi se na mostu ustavilo še več ljudi, kajti tako bi se lahko neopazno razgovarjala.

Mimo so vozili avtomobili. Mnogi so imeli kalifornijske oznake, precej je bilo tudi nevadskih. Preko mostu so hodili pešci. Iz Mapesovega hotela sta prišla dva mladeniča in se med razgovorom oddaljila. Oba sta nosila enake črne hlače, bele srajce, metaljčke in sive suknjiče z dolgimi ovratniki. Sklepal sem, da sta glasbenika iz hotelskega orkestra. Mimo so prišle tri suhonožne študentke in naglo vzdigovale podplate, ker jih je peklo vanje. Bilo je hudo vroče. Nasproti jim je prišel možki srednjih let, blagega videza, v sivem suknjiču, z mehkim klobukom. Za roko je vodil dečka kakšnih osmih, devetih let. Dečko se je nestržno oziral krog sebe, možakar pa grbančil obraz.

Brick se ni zganil in pripravil sem se, da bom odšel. Odeotno opazovaje ribiča sem sklenil, da bom v prihodnjih sekundah odšel, če se ne bo odločil. Dečko je dvignil roko in pokazal s prstom tik poleg mene, nekaj dejal možkemu in se ozrl navzgor k njemu. Možki se je ustavil in odgovoril, dečko pa je nestržno prikimal in spet pokazal s prstom. »Tale je!« je dejal vznemirjeno. »Vem, da je tale!« in možakar je smel samokres iz toka pod pazduho, ga nameril na Bricka in stopil proti njemu.

»Ne ganite se, gospod,« je tiho dejal nizki možak, ko je šel mimo mene, ne da bi nehali opazovati Bricka. »Mirni bodite, če veste, kaj je dobro za vas,« je dejal in s prosto roko potisnil dečka za svoj hrbet, tako da ga je zavaroval.

Odprl sem usta, se obrnil in strmel. Brick je obstal, kakor je bil, s hrbcom naslonjen na ograjo in gledal na ulico. Z rokama se je trdno oprjel ograje in zdelo se mi je, da je napol telo kakor struna. Potem se je zganil, dvignil roke z dlaneema naprej in videl sem, da sta trepetali. »Počasi s samokresom,« je dejal in videl sem, da se boji. »Ne bom se ganil.«

Možki s samokresom je sklonil glavo in spregovoril dečku, ne da bi prenehal gledati Bricka. Ustavil se je šest čevljev pred njim, tako da ga Brick ni mogel doseči, če bi stopil proti njemu. »Si prepričan, Bobby? Dobro si ga ogledaj, ne smeš se zmotiti.«

»Seveda sem,« je dejal dečko in škilil na Bricka. »Tale je, spominjam se ga dobro. Tale je!«

Črni patrolni avtomobil je naglo zavil okrog ovinka in se zaustavil. S sprednjih sedežev sta izstopila dva policista vsak na svoji strani. Blížala sta se resnih obrazov, vendar nista preveč hitela. Vsak z ene strani sta prišla Bricka in mu nataknila listice tako, da je imel obe roki priklenjeni na njuni zapetiji. Možki v sivem suknjiču je spravil samokres, dečko pa je stopil izza njegovega hrbta, strmel začudeno v Bricka in ves čas kimal z glavo.

»V redu,« je dejal eden policistov in hotel oditi. »Gremo!«

»Počakajte!« je prestrašenih oči zinil Brick ter se zastrmel v nizkega možakarja v sivih hlačah. Policista sta se ustavila in ga pogledala. Na obeh straneh mostu so se nakopičili pešci in opazovali, kaj se dogaja. Avtomobil na cestišču so počasi vozili mimo in ven so zrl ljudje z odprtimi usti. Videl sem, da se bi bilo pametno, ko bi se zdaj hotel oddaljiti, saj pa se tudi nisem mogel. »Poslušajte!« je Brick dejal z nizkim, vendar vznemirjivim glasom. »Bi kaj pomagalo, če bi vam omogočil, da bi dobili

nazaj denar? Če bi vsega dobili?« Strmel sem vanj in razmišljal, kaj ga je tako prestrašilo in kako se bo zlagal.

Moški v sivih hlačah je neodrejeno skomignil z rameni. »Običajno pomaga.«

»Prav,« je odločno dejal Brick, »in zapomnite si, da sem vam povedal tole.« Z brado je pokimal proti meni. »Primate ga! On je vzel denar! Primate ga! Hitro!«

Trije policisti so se zdrznili, vendar so za sekundo ali dve otrpnili, saj niso mogli takoj dojeti, kaj jim je povedal Brick. Jaz pa sem vedel, za kaj gre in se niti za sekundo nisem obotavljal. Se vedno sem bil z bokom naslonjen na ograjo. Naglo sem se obrnil, se oprjel ograje, se odbil z nogami – Brick in policisti so planili proti meni – pa skočil preko nje v vodo. Padel sem ploskoma na trebuh z razkredčenimi rokami in nogami. Čofnil sem z vso silo v vodo. Udarec je bil hud.

Vendar si ničesar nisem zlonil in ko sem splaval na površje, sem lovil zrak in pljuval vodo, ki je bila ledenomrzla. Splaval sem pod vodo, toda z rokami sem podrsal po dnu in tok me je zanašal na stran. Splaval sem ven, velik val me je obil in pred seboj sem zagledal naslednji most, ki se je naglo bližal, pa policiste, ki so streljali.

Ne da se opati, kolko lahko človek vidi in premisli v trenutkih taknega obupa. Videl sem dva uniformirana policista, ki sta tekla po tlakovnem drevoredu blizu Mapesovega hotela ob obali nedaleč od mene. Opazil sem, da oba tečeta po istem bregu, na mostu smo stali namreč prav na enem kraju tako, da je bilo policistu predalet, da bi stekel na drugega. In videl sem, da sta streljala in vedno, kadar sta ustrelila, jima je cev vrglo navzgor. Vedel sem, da me lahko zlahka dohiteta in da utegne pri naslednjem mostu eden od obeh steči na drugo stran in tako bi me obkolila z obeh strani. Bil sem prav na sredini med dvema mostoma in policista sta bila nedaleč za mano. Tekla sta proti mostu, preko katerega je vodila glavna ulica.

Z dečno roko sem odločno zaplaval, dosegel z nogami dno in zabrodil proti bregu. Potem sem trdno stopil na obe nogi in pričel bresti proti obrežni polici. Policista sta tekla še nekaj korakov, potem pa se je eden zaustavil in pogledal nazaj, zavpil, oba sta se ustavila in pričela streljati. Sočasno sem videl, da sta merila in slišal krogle, ki so zadevale v trči breg. Ko sem dosegel vrh brega, sem se vrgel na tla in se pričel valjati, potem sem se pobral na kolena in stekel prestrašen preko travnate grede proti velikemu sivobelemu poštnemu posloju, ki je stalo le petdeset jardov stran. Na poti pred poštnim uradom sta strmela vame neka ženska in možki in slednji je začudeno zavpil: »Hej!« Nisem vedel, kaj je s tem mislil. Do kože moker sem tekel preko travnika in pri vsakem koraku mi je iz čevljev brizgnila voda. Skočil sem preko pločnika, po poštnih stopnicah in skozi odprta vrata v poštni urad. Potem sem pričel normalno hoditi.

Naglo sem stopal skozi urad proti izhodu, ki je na drugi strani peljal na Mineko ulico. Poskušal sem, da bi bil videti čim običajnejši, kar ni bilo lahko, saj sem bil povsem moker. Kdorkoli me je pogledal, je moral videti, da sem ves premočen in za seboj sem pušal mokre sledove. Hlinal sem za zrakom, čeravno sem medtem, ko sem stopil skozi vrata, poskušal umiriti dihanje. Zdelo se mi je, da mi je vsa kri privrela v glavo in mislil sem, da bom zgubil zavest.

Trije ali štirje ljudje pred linico, kjer so prodajali znamke, ženska srednjih let in mladenič, ki sta pisala ob stenaki mizi, se sploh niso ozrli name. Smuknil sem skozi vrata po kamnitih stopnicah na drugi strani in slika je bila povsem normalna: na obeh straneh ulice so stali avtomobili, neki možki, ki mi je kazal hrbet, je počasi stopal proti Virginijški ulici, ženska onstran ceste pa je peljala otroka v otroškem vozičku. Nihče si ni mislil, kaj se je pravzaprav zgodilo na drugi strani velikanskega poštnega poslojja.

Naglo sem odšel ob parkiranih avtomobilih in jih ogledoval. Pri enem izmed prvih, ki je imel na zadnjem sedežu odejo, sem odprl vrata, smuknil vanj in jih zaprl za seboj, ne da bi jih zaloputnil. Legel sem na pod, se pokrtil z odejo in tiho obtežal. Kar se je imelo zgoditi, ni bilo več v mojih rokah, vse je bilo odvisno le od sreče.

Čas je tekel. Nekajkrat sem slišal korake poleg avtomobila, vendar nihče ni hitel. Po ulici je pripeljalo nekaj avtomobilov. Eden izmed njih je vozil zelo hitro in sklepal sem, da je policijski. Pod odejo sem se sleskel do golega. Iz hlačnega žepa sem vzel žepni nož, potem pa zvil hlače, nogavice in spodnje hlače v sveženj ter ga porinil za naslonjalo zadnjega sedeža. Previdno sem sedel in se sklonil v pasu, da mi glava ni segala preko spodnjega okenskega roba. Vzel sem srajco in ožel vodo – posebno iz ovratnika in rokavcev. Zatem sem ovratnik in rokavce skušal zgladiti med rokama. Iz hlač sem vzel listnico in obrnil žep ter robove pa jih poskušal zgladiti po robih. Z vogalom odeje sem dobro obrisal čevlje in iztresel vso vodo. Zatem sem jih položil na zadnji sedež, kamor je sijalo sonce. Ves čas sem prisluškoval korakom.

Potem sem položil hlače preko ene roke, srajco pa preko druge in ju pričel nihati po vročem suhem zraku. Čez čas sem se utrudil, potem so me roke pričele boleti, vendar nisem prenehal. Zrak v Renoju je nepopisno suh in v takšnih vročih dneh vam ustnice razpokajo, kakor bi trenil. V desetih, petnajstih minutah so bile hlače in srajca že pecece suhe, vendar seveda ne povsem. Potem sem ju oblekel, obul čevlje in vtaknil vlažno listnico nazaj v žep. Z glavnikom sem se počesal in potem stopil iz avtomobila, počasi in resno, kakor da je moj.

Osel in kamela | Krilati letavci

Zivela sta osel in kamela in se skupaj pasla na rodovitnem polju, kjer jima je zelo ugajalo.

Nekoč, ko se je osel do tega napasel in je bil zelo dobre volje, ga je prišlo, da bi zapel.

«Rad bi zapel kakšno pesem,» je dejal kameli. «Tako strašno rad bi prepeval.»

Kamela se je prestrašila. «Jaj, nikar!», je prosila. «Če boš zapel, bo nesreča.»

Toda osel je ni poslušal in je zapel iz vsega grla.

Neka karavana, ki je bila prav tedaj v bližini, je slišala petje, ujela osla in kamela ter jima naložila breme in ju odgnala. Osel se je kmalu zelo utrudil. Ko so trgovalci spoznali, da ne more več naprej, so ga z bremenom vred naložili kameli na hrbet.

Kmalu nato so prišli po hribu na stezo, pod katero je zijalo globoko brezno.

«Tako», si je mislila kamela, «zdaj pride obračun.»

Glasno pa je dejala oslu. «Tako rada bi plesala, res, kar ne morem se več premagovati.»

«Joj, nikar!», je prosil osel. «Tu vendar ne boš plesala, saj bi zletel v prepad.»

Toda kamela se je naredila gluho. Zaplesala je, osel pa je padel v brezno.

Ni malo živih bitij, ki so brez kril pa kljub temu letijo. Nekaj od njih bomo na-

mlada rast

šteli: Neke vrste vevertic ima tanko opno, ki se razprostira med sprednjimi in zadnjimi nogami in z njeno pomočjo lahko preleti iz enega drevesa na drugega. Tako vevertica lahko leti do petdeset metrov. Leteče ribe iz južnih

morij skačejo iz vode, vendar se ne vrnejo v vodo takoj; lahko dlje letijo iznad vode. Zabe, ki letijo živijo v Indoneziji. Imajo med prsti opne in tako letijo dvajset metrov, to pa je stokrat večja razdalja od običajnega žabjega skoka. V Indoneziji so tudi kuščarji — letaveli, lahko bi jih tudi imenovali letišči zmaji. Pet do šest reber je pri njih gibljivih. Ta rebra se razvlečejo in skrčijo kot harmonika. Ko želijo zleteti rebra razširijo in ko se hočejo spustiti jih skrčijo. Tudi neke vrste kače so letaveli. Te kače letijo tako kot letišči zmaji, samo da letijo dosti dlje in lepše.

Smeh izpod šolskih klopi

NAJKORISTNEJŠA

Učitelj vpraša učenca, katera žival je najkoristnejša.

«Kokoš», odgovori Peter.

«Zakaj ravno kokoš?»

«Zato, ker jo lahko pojemo pred in po rojstvu.»

DRUZINSKI RAGOVOR

Sinček se je pogovarjal z očetom, kar nenadoma ga je vprašal: «Očka ti imaš vsak

dan več sivih las. Kaj povzroči sivenje?»

«Sive lase imam zato, ker me ti vsak dan jeziš.»

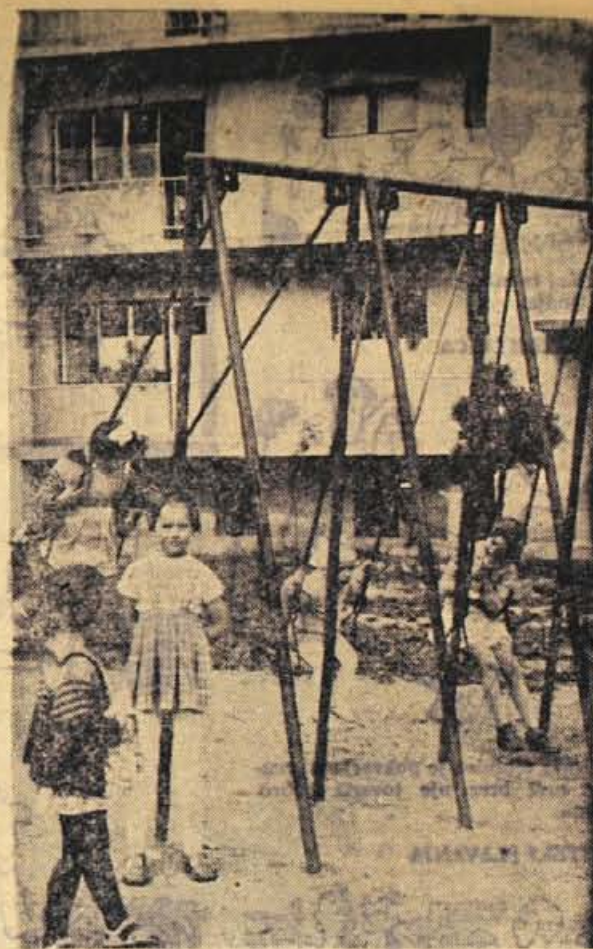
«Kako, da je naš dedek tako siv?» Nedorljivo vpraša sinčka.

SOLSKE POČITNICE

Janez je hotel pokazati prijatelju svoje znanje iz fizike in je dejal:

«Topleta širi predmete in mraz jih skrči. Jure, mi ti več povedati kak primer?»

«Kako, da ne! Poleti imamo tri mesece počitnice, pozimi samo 15 dni.»

POČITNICE SO SE KONČNO ZACELE. FANTJE JIH DOZIVLJAJO PO SVOJE. URIJÓ SE V PLEZANJU IN SPRETNOSTI. NE BI SI UPALI TRDITI, DA TAKŠNA IGRA MED DROGOVI NI NEVARNA

mladi vedež | Nafta

NAFTA ali snova olje je ena izmed najvažnejših surovin sveta. Je zmes različnih ogljikovodikov in nastane iz živalskih in rastlinskih ostankov pračvrstine.

S pomočjo razstreliva in raznih drugih postopkov se odkrije polje zemeljskega olja. Nato se izkopije glavni vod, ki pelje do dna usedline zemeljskega olja. Najgloblje vrline so tudi do 6.000 m globoko. Če je zemeljsko olje pod pritiskom zemeljskega plina, izbruhne sam na dan. Pogosto se pa mora s pomočjo črpanja pridobivati. Nafto običajno v bližini svjega izvira destilirajo in rafinirajo. Tako se pridobivajo bencin, giralna, olje za mazanje in asfalt. Večje količine nafte se po cevih — pripravljene so v ta namen — spravi do obmorskih pristanišč. Tu čakajo ladje iz različnih delov sveta in odpeljejo to cenjeno tekočino. Svetovna proizvodnja nafte znaša preko 400 milijonov ton. Amerika sama proizvaja 3/4 svetovne proizvodnje. Bogata ležišča nafte so tudi v Rusiji, Perziji, Iraku, Rumuniji in na otokih Perzijskega zaliva.

Pismo z morja

Na počitnice na otok Stenjak, ki je le osemsto metrov oddaljen od Brionov, je pripotovalo sto trinosemdeset otrok. Razdeljeni smo na trinajst skupin, in vsaka skupina ima svoje ime. Sestnajsim fantom, ki vam pišemo, pravijo «prašiči», čeprav so nas v resnici krstili za morske prašičke. Vsi soglašamo v tem da nam ime z vzgojiteljem vred popolnoma pristaja.

Na otoku Stenjak, ki ga lahko v pol ure obhodimo, se počutimo zelo dobro. Jemo petkrat na dan. Hrana je vsem zelo všeč. Kopljemo se dvakrat na dan po dve uri, kar nam zadostuje. Med kopanjem zelo radi iščemo školjke in morske ježke. Pred dopoldanskim kopanjem hodimo k raznim krožkom, kot so likovni, dramski, telo-

vadni, šahovski, lutkovni itd. V večernih urah prisostvujemo raznim prireditvam in filmom. Nezadovoljni smo samo s popoldanskim spanjem, ki je za nas zelo mučno, zato med tem časom razgrajamo.

Upamo, da vas s tem pisnom nismo preveč zamorili.

Pionirji kolonije na otoku Stenjak

Zlata skrinja

V rebrah Lubnika je globok prepad, v tem breznu pa je zlata skrinja, zvrhana zlatnikov. Ta zaklad je v turških časih skrival v prepad starogrški graščak, da razen njega zanj ni vedela nobena živa duša.

Nekega dne pa se je Stari grad sesul v razvaline. Pod njimi je našel smrt tudi graščak, ki je bil takšen vrag, da so ga sovražili in prekinjali vsi tlačani. Zlata skrinja, napolnjena z zlatniki, pa je ostala na dnu prepada.

A vsi zlatniki, ki so bili tlačanom nesilno odvzeti, so bili prekleti. — — —

Zaklad, ki je bil kdajkoli preklet, pa ni kaj prida za

ta svet, četudi bi bil kdaj otet. Kdorkoli rešuje zakleti zaklad, se mora dela lotiti opolnoči, pri tem pa naj — molči!

Ce le besedico spregovori, zaklad se globlje v brezno zgrmí...

Tega pa niso vedeli nerodneži, ki so v davnih dneh reševali zlato skrinjo iz lubniškega prepada.

Prvi so se neke noči opolnoči napotili k breznu z zlato skrinjo siromašni Puštalc, najmlajšega in najpogumnejšega so navezali na dolgo vrv in ga spustili na dno brezna. Komaj so ga posej privlekli iz prepada, že je pričel pripovedovati:

«Na dnu je res nekakšna skrinja. A vrag vedi, če je zlata, ker je na njej toliko blata, da sem se vdiral vanj do kolena. Okrog skrinje, ki se je držl glen, pa sem navezal vrv. Le pljunite v roke, možje, in potegnite jo iz zemlje!»

«Zlato ostane zlato, čeprav ga vržeš v blato!» so v en glas zamodrovali Puštalc in pričeli vleči težko breme iz globokega prepada. Vlekli so in vlekli in vse je šlo po sreči, dokler so molčali. Ko pa so zlato skrinjo odprli, da so se v luninem svitu zableščali dukati, so zakričali:

«Velik je bil Stari grad, še večji v njem je živel tat!» Takrat pa se je zlata skrinja sama od sebe zaprla in se pogreznila v prepad. In ubogi Puštalc so se za zla-

to skrinjo obrisali pod nosom in praznih rok odšli domov. —

Drugi, ki so reševali starogrški zaklad, so bili Staroločani. Oboroženi z dolgimi vrvmi so neke noči opolnoči odšli k lubniškemu breznu; in prifarški župan je zamodroval:

«Brez muke ni moke, a brez potu ni medu! Le krepko pljunite v roke, možje, in kadar bom zaklical, da je vse nared, takrat pa potegnite!»

Zadržnili so mu vrv okrog pasu in ga po njej spustili v prepad, da se je na njegovem dnu zaril v blato skoraj do nosu. Brž je navezal zlato skrinjo na vrv, potlej pa zaklical z gromkim glasom: «Možje, zdaj pa le!»

A tega ne bi smel izreči! Če bi bil molčal, bi bilo vse dobro, tako pa so vaščani potegnili iz brezna samo jezikavega župana, ker se je zlata skrinja pomuznila iz zanke in se še globlje zarila v blato. —

Nazadnje so zlato skrinjo reševali še meščani Ločan. Privlekli so jo bili že iz prepada, a ko so jo odprli in zagledali zlatnike, so nekaj časa boljčali vanje ko voli v polne jasti, potlej pa so plosnili z rokami in v en glas zakričali:

«Hej, zdaj bo pač vsakdo v Loku bogat ko kozel rogat!»

In spet se je zlata skrinja pogreznila v prepad. — Našel jo bo, kdor bo dober gospodar, zlata pa mu ne bo mar.

LOJZE ZUPANČ

— Kaj te tako zanima, kaj jedo drugi ljudje.

ZIVA TEHTNICA

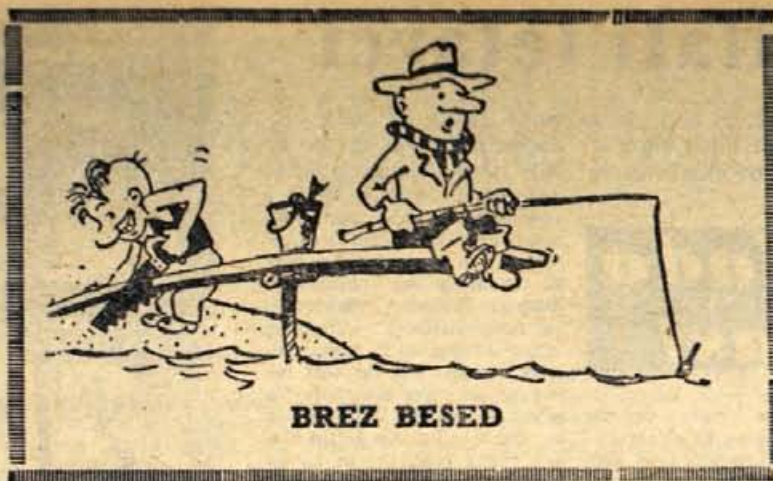

— Naša tehtnica je pokvarjena, vendar tudi brez nje tovariš dobro stehta.

UČITELJ PLAGVANJA

— Zelite, da vas naučim plavati?

BREZ BESED

BREZ BESED

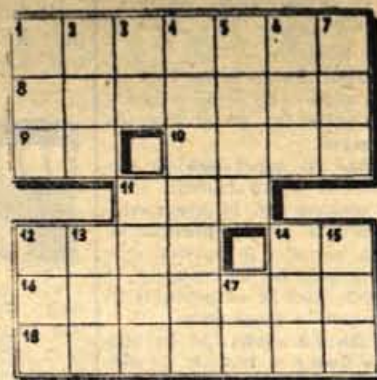

RAZPRODANE VSTOPNICE

— Tovariš, imate morda še kakšen sedež prost?

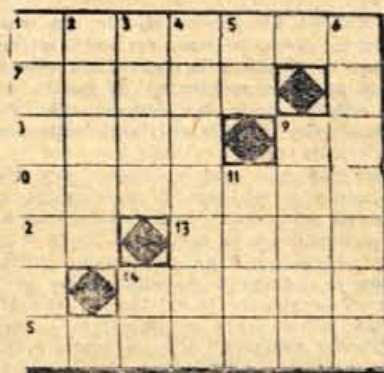
Križanka št. 39

Vodoravno: 1. obšiv, rob, 8. slika, napravljena z vodenimi barvami, 9. egipčansko božanstvo, 10. zgodnji, 11. vrsta tkanine, 12. poljedelec, 14. avtomobilska oznaka Prijedorja, 16. del gospodinjkega pribora, 18. italijansko mesto v Benečiji.

Navpično: 1. nočno zabavišče, 2. reka v Rusiji, 3. različna soglasnika, 4. darovanje, 5. mejno gostvo med Evropo in Azijo, 6. reka v Nemčiji, 7. veznik, 11. starogrško preročišče, 12. podzemna žival, 13. tišina, pokoj, 14. domača žival, 15. del posode, 17. soglasnik in samoglasnik.

Križanka št. 40

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično:

1., 1. visoko listnato drevo, ki ga goje pri nas le po parkih, 7., 2. italijanska filmska igravka, 8., 3. grški bog vojne, 9., 14. avtomobilska oznaka Pristine, 10., 4. ventil, 12., 5. nemški predlog, 13., 11. Perzija, 14., 9. visoka pianota, 15., 6. poljedeleki inženir.

Rešitev križanke št. 37

Vodoravno: 1. praska, 7. ravnilo, 9. Ana, 10. TAM, 11. ga, 12. lava, 13. koran, 14. smola, 16. Tara, 17. Janko Keršnik, 19. osa, 20. čar, 21. Lendava, 22. ranjak.

Rešitev križanke št. 38

Vodoravno: 1. cemprin, 7. Enare, 8. masa, 9. VR, 10. praktik, 12. Re, 13. trdo, 14. videz, 15. narkoza.

Sem seveda antialkoholik. Če se tudi zgodi, da nekaj popijem, je to majhna količina — tako, zaradi reda ali za dobro simpatične družbe.

Naenkrat nikoli ne izpraznim več kot dve steklenici. Zdravje mi ne dovoljuje.

Nekoč, spominjam se, sem za svoj rojstni dan popil četrty vedra.

Zdravnik ni našel nikakršne devalvacije.

— Vaši organi, reče, so videti dokaj urejeni. In mehur je popolnoma pristojen in ne propušta, reče. Kar pa zadeva srce, je še kar odlično, reče, celo za dva prsta je širše, kot je potrebno. Toda prenehajte s pijačo, reče, ker vas sicer smrt lahko zelo enostavno zateče.

Pokličem.

— Hej, rečem, ti ki si mi stregel, prinesi mi, kurja glava, limonado. Prinesli so mi, razumljivo, limonado na inteligentnem pladnju. V bokalu. Nalijem v kozarček.

Spijem ta kozarček in začutim: pa to je žganje. Nalijem še. Bogme, žganje. Kako to, do vraga? Nalijem v kozarček ostanek — pravo pravcato žganje!

— Prinesi še! — vpijem. »To je priložnost! — mislim. Prinesejo še enkrat.

Se enkrat poskusim. Nobenega dvoma ni več — najnaravnejše žganje. Pozneje, pri plačilu, sem le pripomnil.

— Zableval sem limonado, rečem, a kaj si mi ti prinesel, kurja glava?

On reče: — Zganje se pri nas redno imenuje — limonada. Popolnoma zakoniti naziv. Še iz starih časov... A prave limonade, oprostite, nimamo, ni potrošnikov.

Prinesi mi, rečem, zadnjo.

Tako torej — nisem prenehal. A imel sem vročo željo. Okoliščine so me onemogočile. Kako se že pravi, življenje vsiljuje svoje zakone. Moraš se pokoravati.

Pa uščeno, človeku je nekako žal, ko se pokori besedam. Ali ne?

MIHAIL ZOŠČENKO

LIMONADA

Toda to je bilo še v letih mladosti in moči, ko je srce nevarno razbijalo v prsih in so se podile po glavi razne misli.

A sedaj se staram. Znanec, zdravniški pomočnik tovariš Ptčin, me je ondan pregledal in se celo prestrašil, verjemite.

— Pri vas je, reče, popolna devalvacija. Absolutno je nemogoče ugotoviti, reče, kje imate, reče, jetra, kje so ledvice, a kje je tisti mehur za vsakovrstne tekočine. Z medicinskega gledišča ste zelo obrabljeni, reče.

Hotel sem premlatiti tega zdravniškega pomočnika, toda potem sem se ohladil.

— Da grem naprej, si mislim, k nekemu dobremu zdravniku, da se prepričam. —

A jaz, razumljivo, ne bi rad umrl. Rad živim. Dopolnil sem komaj trinštirideset let. Lahko bi rekel, da sem na višku moči in zdravja. In v prsih imam široko srce. In kar je najvažnejše, mehur ne pušča. S takim mehurjem pa lahko živim in uživaš.

»Zares, mislim, da je potrebno prekiniti s pijačo.«

Tako sem se odločil — in prenehal.

Torej, ne pijem. Ne pijem uro, ne pijem dve uri. Ob petih sem odšel v restavracijo obedovat.

Pojedel sem juho. Začel sem jesti kubano meso in si zaželel pijačo. Namesto močnih pijač, mislim, da zahtevam nekaj blažjega, kislo vodo ali limonado.